

NESTNIK

Letnik XXIII.

Celovec, petek, 19. januar 1968

Štev. 3 (1337)

DANES NA DUNAJU:

Zaprisega nove zvezne vlade

Danes dopoldne bo zvezni kancler Klaus predstavil zveznemu prezidentu Jonasu nove člane svoje vlade. Z njihovo zaprisego se bo formalno zaključila tako imenovana „vladna reforma“, o kateri je bilo govora že dolge mesece, vendar se ji je vodstvo ÖVP upiralo do zadnjega trenutka, čeprav je bilo že vsakomur jasno, da so vladi v dosednji sestavi „štete ure“. Nihče namreč ni dvomil o tem, da se je ÖVP-jevska samovlada v prvem polčasu svojega vladanja močno „obrabila“ in da so potrebne spremembe torej več ali manj le še vprašanje časa. Zdaj je tako daleč: sklepi glede zamenjav v vladnem moštvu so sprejeti, toda ostane vprašanje, ali je ÖVP s tem tudi uspela prebroditi notranjo krizo.

Da ima ÖVP opraviti z resnimi notranjimi težavami, je dovolj jasno pokazal tudi potek sedanjega reformiranja vlade. Namesto pristojnega strankinega vodstva je o vprašanju, kdo bo koga zamenjal, odločila tako imenovana „petorica velikih“, ki jo sestavljajo predsednik stranke Klaus in njen generalni tajnik Withalm ter predsedniki treh v ÖVP združenih interesnih organizacij. Ko so vsi že mislili, da bodo sklepi tega foruma obveljali, pa so se oglasile zvezne dežele in prav tako zahtevale upoštevanje svojih interesov. Tako se je seznam novih

članov vlade spreminjal iz dneva v dan, kar je le še bolj poudarjalo dejstvo, da so vrste ÖVP trenutno vse prej kot strnjene.

Zaradi tega je povsem razumljivo, da tudi končna sestava nove vlade ni deležna splošne podpore niti lastne stranke, marveč so se že pred zaprisego te vlade začela ugibanja o tem, kako dolgo se bo to moštvo „držalo nad vodo“. Seveda bo to pokazal šele bodoči razvoj, kajti trenutno nova vlada niti še ni začela „vladati“. Zlasti pa je treba najprej pogledati, kdo je kaj v novem vladnem moštvu.

Pod vodstvom kanclerja Klause se bodo danes zveznemu prezidentu predstavili novi vicekancler Withalm, ki je kot generalni tajnik stranke in predsednik kluba ÖVP-jevskih poslancev že doslej odločilno usmerjal tudi vladno politiko; kot notranji minister dosednji državni tajnik Soronics, pravosodni minister kot doslej Klecatsky, minister za pouk Piffel-Perčević, socialni minister Rehor, finančni minister dosednji državni tajnik Koren, minister za kmetijstvo in gozdarstvo Schleiner, minister za trgovino, obrt in industrijo Mitterer, minister za promet in podžavljena podjetja Weiss, obrambni minister Prader, zunanji minister dosednji predstavnik Avstrije v OZN veleposlanik Waldheim ter minister za gradnje in tehniko Kotzina, medtem ko so bili na položaje državnih tajnikov imenovani Gruber, Pisa, Minkowitsch in Bürkle.

Ta seznam torej kaže, da se bo nova vlada precej razlikovala od stare, vendar pa predvsem v vrstah opozicije že zdaj dvomijo, da bodo spremembe v imenih pomenile tudi spremembo v vladni politiki. Dejstvo namreč je, da bo nova vlada nadaljevala z izvajanjem programa, s katerim se je l. 1966 predstavila njena predhodnica. Krivdo za neuspehe, ki jih je doživela ÖVP pri lanskoletnih deželno-zbornskih volitvah, pa gotovo ni iskati samo v „napakah“ enega ali drugega ministra, marveč so nezadovoljstvo prebivalstva izzvale predvsem posledice dosedanje po-

Poziv k miru iz olimpijskega mesta Grenobla

Prihodnji mesec — od 6. do 18. februarja — se bodo v francoskem mestu Grenoblu odvijale jubilejne X. zimske olimpijske igre. Najboljši predstavniki zimskega športa iz vseh delov sveta se bodo potegovali za naslove in kolajne v starem olimpijskem duhu.

Olimpijsko mesto Grenoble je po svojem županu Hubertu Dubedoutu naslovilo na svet poseben mirovni poziv. Vladam in organizacijam, ki so vpletene v vojne spopade, velja poziv, naj se medtem viteškim tekmovanjem odpovedo uporabi orožja, kakor je bilo to v antični Grčiji; vsi ljudje dobre volje pa naj izpričajo svojo solidarnost in izkažejo spoštovanje starodavnemu olimpijskemu idealu.

»V času antičnih olimpijskih iger« — je rečeno v tem pozivu — »so sveto premirje spoštovali vsi, ki so se bojevali. Mir je bil tako sestavni del olimpijskega ideala. Grenoble zdaj z vso nujnostjo naslavlja poziv na vse vojskujoče se stranke, da spoštujejo premirje v času zimskih olimpijskih iger 1968. Vroče želimo, da ta naš klic slišijo vse vlade in organizacije, ki so angažirane v oboroženih spopadih. Hkrati pozivamo ljudi dobre volje vseh dežel, ki jim je ta akcija pri srcu, da nas pri tem podpro s svojo solidarnostjo.«

Poleg splošnega apela so iz Grenobla naslovili še posebna pisma na diplomatska predstavništva vseh v boju prizadetih dežel. Župan Dubedout je hkrati povedal, da se pobudi Grenobla načelno pridružuje tudi mehiško mesto Mexico Ciudad, kjer bodo letos poletne olimpijske igre. Tako bo ta olimpijski mirovni poziv zelo dragocena pridobitev.

litike celotne ÖVP-jevske samovlade; z drugimi besedami: s samo izmenjavo nekaterih članov vlade problem gotovo še ne bo rešen, marveč bo morala ÖVP prej ali slej misliti tudi na reformo vladne politike.

Svoje dosedanje položaje bodo na podlagi „vladne reforme“ zgubili štirje ministri: dosednji vicekancler ter minister za trgovino, obrt in industrijo Bock, finančni minister Schmitz, notranji minister Hetzenauer in zunanji minister Tončič-Sorinj; pridružila pa se jim bo sta še državna tajnika Bobleter in Haider. Minister Schmitz je predviden za novega predsednika narodne banke.

Predsednik Tito

na prijateljskem potovanju

Že drugi teden je predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito s svojim spremstvom na velikem potovanju po Aziji. Postaje tega potovanja so Afganistan, Pakistan, Indija in Kambodža, na povratku v domovino pa na afriški celini še Etiopija in za zaključek poti Združena arabska republika.

Med Jugoslavijo in državami, katerim velja sedanj obisk predsednika Tita, je seveda precej razlik. Ne gre zgolj za velikanske zemljepisne razdalje in za povsem drugačne življenjske navade, marveč tudi za očitne razlike v politični in družbeni ureditvi. Kljub temu pa imajo vse te med seboj tako različne dežele tudi nekaj skupnega: povezujejo jih namreč sorodni pogledi na tista načela, ki vsebolj pridobivajo na vplivu v sodobni mednarodni politiki — to so mir, svoboda in prijateljsko sodelovanje med narodi na podlagi prepričanja, da ima vsaka dežela, majhna ali velika, razvita ali nerazvita, pravico odločati o svoji usodi brez tujega vmešavanja ali pritiska.

Zato to potovanje upravičeno imenujejo „poslanstvo miru in prijateljstva“.

Papež Pavel VI.

bo obiskal Latinsko Ameriko

Latinskoameriški tisk ve poroča, da bo papež Pavel VI. sredi tega leta odpotoval na daljši obisk po državah Latinske Amerike. Menijo, da se bo udeležil svetovnega evharističnega kongresa, ki bo od 18. do 25. avgusta v Bogoti; ob tej priložnosti pa naj bi poleg Kolumbije obiskal tudi Argentino, Brazilijo, Čile in Mehiko.

V političnih krogih Latinske Amerike poudarjajo, da bi naj ta obisk služil v prvi vrsti ureditvi položaja v tamkajšnji cerkvi, kjer se zadnja leta ostro spopadajo liberalno in konservativno krilo. V posameznih državah pa se je cerkev sprla tudi z vladajočimi režimi.

Johnsona bremeni hipoteka vojne

V Ameriki se je začela volilna kampanja, ki naj bi prebivalstvo »primerno pripravila« na predsedniške volitve letos jeseni. Glede kandidatov posameznih strank doslej seveda še ni odločitev, pač pa je že zdaj precej gotovo, da sedanj predsednik Johnson ne bo imel težave le v spopadu s kandidatom nasprotna stranke, marveč mu »vroče trenutke« napovedujejo tudi v lastnih vrstah.

Hipoteka, ki si jo je predsednik Johnson naložil z vojno v Vietnamu, postaja čedalje težja. Njeno breme se veča v istem razmerju, kot na drugi strani narašča odpor proti vojni. Ta odpor pa zdaj tudi že v Ameriki zajema široke kroge prebivalstva ter sega prav do najvišjih političnih osebnosti, ki si v svojih kritikah na račun predsednika Johnsona in njegove vlade ne nalagajo več nobenih omejitev.

Ni namreč naključje, da je podpredsednik Huphrey na zborovanju demokratske stranke svaril pred posledicami »neenotnosti in nerada« v strankinih vrstah. Njegova bojazen, da bi v tem primeru lahko zmagal kandidat republikancev, je temeljila na dejstvu, da se tudi v vrstah demokratov pojavljajo čedalje večja nesoglasja zastran Vietnamu. V tej zvezi se v zadnjem času vedno pogostejše omenja ime senatorja MacChartyja, ki se namerava proti Johnsonu potegovati za mesto kandidata demokratske stranke. Ta »nasprotnik iz lastnega tabora« je Johnsonu oziroma njegovi vladi tudi očital, da se boji pogajanj o Vietnamu.

S tem pa je senator MacCharty potikal tja, kjer je trenutno najbolj boleče mesto. Odkar je severnovietnamska vlada jasno izpričala svojo pripravljenost na pogajanja z Ameriko, se Washington namreč ne more več izgovarjati in krivdo za nadaljevanje vojne valiti na Hanoi odnosno vietnamsko osvobodilno fronto. Odgovornost za to vojno pada zdaj v vsej teži samo še na Ameriko, v prvi vr-

sti pa seveda na predsednika Johnsona, kateremu napovedujejo, da mu bo ta hipoteka pri letošnjih predsedniških volitvah prav lahko postala usodna.

Na teži te hipoteke bo Johnsona in njegove sodelavce nedvomno opozorila tudi široka ameriška javnost, ki za prihodnje tedne pripravlja veliko manifestacijo za mir.

Slovenci v Italiji poudarjajo:

Radi bi postali še boljši posredovalec dobrih odnosov

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, je predsednik jugoslovanske vlade Mika Špiljak med svojim obiskom v Italiji sprejel tudi predstavnike tamkajšnje slovenske narodnostne skupnosti. Za Slovence v Italiji je bilo to prvič, da je njihovo delegacijo uradno sprejel predsednik vlade matične države, zato temu sprejemu pripisujejo tudi največji pomen in vidijo v njem potrdilo, da Jugoslavija z velikim zanimanjem spremlja usodo zamejskih Slovencev.

Zastopniki Slovencev v Italiji so predsedniku Špiljaku podrobno orisali razmere, v katerih živijo. Našteli so mu vse, kar je bilo v zadnjih letih storjenega v njihovo korist — od državnih zakonov do ukrepov deželnih, pokrajinskih in občinskih oblasti. Poudarili so, da so k temu pripomogli tako notranji razvoj v državi kakor tudi vztrajnost naporov manjšine in seveda uspešni razvoj odnosov med sosednjima državama.

„Seveda je prikazovanje neizpolnenih obveznosti do naše skupnosti zavzelo večji del,“ ugotavlja o teh razgovorih predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Boris Race v Primorskem dnevniku, „ker je pač resnica, in to je bilo še posebej poudarjeno, da smo še vedno v neenakopravnem položaju ne samo v odnosu do državljanov italijanske narodnosti, ampak tudi do Francozov v Dolini Aosta in južnotirolskih Nemcev, kljub temu, da, recimo, tržaške Slovence štiti prav tako kot Nemce na Južnem Tirolskem mednarodni sporazum.“

Člani delegacije so navedli neizpolnjevanje pravice o uporabi slovenskega jezika, težak položaj beneških Slovencev, neurejeno in nepopolno šolstvo, neizpolnjevanje obveznosti do pravičnega zastopstva v upravi in sodstvu, nezadostno podporo slovenskim organizacijam itd.

Predsednik Špiljak je izvajanjem članov slovenske delegacije sledil z velikim zanimanjem in pokazal, da dobro pozna problematiko zamejskih Slovencev. Opozoril je na ugoden razvoj odnosov med Italijo in Jugoslavijo ter poudaril, da bo njegov obisk gotovo pomenil nadaljnjo važno razvojno stopnjo v teh odnosih. Zagotovil je, da je bilo med italijansko-jugoslovanskimi pogajanjmi govora tudi o manjšinskem problemu in da je prepričan, da je v takem vzdušju pričakovati še ugodnejši razvoj, pri čemer se bodo gotovo reševala tista vprašanja slovenske narodnostne skupnosti, ki so še odprta. Izrecno je poudaril, da bo jugoslovanska vlada tem zadevam pozorno sledila.

Zastopniki slovenske narodnostne skupnosti v Italiji so ob koncu razgovora podčrtali željo, da bi bili dobrega vzdušja, ki vlada med obema državama, v večji meri kot doslej deležni tudi Slovenci, ki so k temu zblizanju mnogo prispevali. „Radi bi postali še boljši posredovalec dobrih odnosov. To pa nam bo mogoče le, če bomo postali povsem enakopravni državljani, s čimer bo odstranjeno to še vedno odprto vprašanje med obema državama in bodo sproščene vse tiste sile naše skupnosti, ki jih mora danes mobilizirati za lastno obrambo.“

Jutri se bomo zbrali na tradicionalnem

17. Slovenskem plesu

ki bo s pričetkom
ob 8. uri zvečer
v prostorih
Delavske zbornice
v Celovcu

Sodelujejo:

- Mestni plesni ansambel iz Ljubljane; pevca Marjana Deržaj in Momčilo Ukopavljčević
- Trio Vitala Ahačiča; pevca Branka Strgarjeva in Stojan Benet
- Ansambel Plesne zveze Slovenije

Vstopnice po 25 šilingov
pri večerni blagajni

Slovenska
prosvetna zveza

Urejeni odnosi koristijo

Obisk jugoslovanske vladne delegacije s predsednikom zveznega izvršnega sveta Mikom Špiljakom na čelu v Rimu je spet enkrat postavil vprašanje urejenih odnosov in prijateljskega sodelovanja med državami različnega ustroja v ospredje javnega zanimanja. Možnost urejenih odnosov in prijateljskega sodelovanja med Italijo, ki pripada bloku EGS in ki je vojaško vezana na NATO, in med Jugoslavijo, ki je socialistična država in ki sodi v skupino nevezanih držav, je sicer dokazana že z več kot 200 uveljavljenimi dogovori med obema državama v preteklosti. Obisk pa to možnost ni le znova potrdil, marveč je tudi nakazal nove perspektive nadaljnjega razvoja teh odnosov.

Tukaj se ne bomo spuščali v politične in kulturne perspektive tega razvoja, marveč bomo osvetlili le perspektive gospodarskega sodelovanja. Pri obisku v Rimu so bila v tem pogledu ob bilateralnih načeta tudi dalekosežna vprašanja. Šlo je za vprašanje kooperacije v avtomobilski industriji, šlo pa je tudi za vprašanje nadaljnjih kapitalnih investicij v Jugoslavijo. Ob dogovorih na teh področjih pa je treba zlasti omeniti izmenjavo misli o skupnem iskanju naftinih vrelcev v Jadranski, za kar se zlasti trudita jugoslovansko združenje za nafto in podržavljena italijanska družba ENI.

Pa ne samo to. Pri obisku je prišlo tudi do razčiščevanja vprašanj širšega mednarodnega sodelovanja. Italijanska vlada je obljubila, da se bo v Bruslju zavzela za posebno pogodbo sodelovanja med Jugoslavijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo. Ta pogodba naj bi izboljšala pogoje blagovne izmenjave med EGS in Jugoslavijo, na čemer ima Italija poseben interes. Da ga res ima, sledi že iz pripombe, da bo v primeru, če ne bo prišlo do pogodbe z EGS, sama sklenila z Jugoslavijo odgovarjajoče bilateralne pogodbe.

Gospodarsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo temelji na odkritosti, konstruktivnosti in koristnosti ter na prijateljskem usoglašanju medsebojnih vprašanj. Italijo ne moti, da Jugoslavija istočasno urejuje svoje odnose z EFTA. Gotovo ji pri tem gre za to, kako bo kot država, ki je že prebolela gospodarsko krizo, sedaj, ko se druge zah. države z njo najbolj ubadajo, izkoristila možnosti in prednosti gospodarskega sodelovanja z Jugoslavijo. Toda prav tako gotovo je tudi, da ji je to sodelovanje že leta pri srcu.

O podobnem gospodarskem sodelovanju med Avstrijo in Italijo, žal, ne moremo govoriti. Zadnje čase ga je zavrnil skoraj omrtvičil dinamit kot sredstvo nacionalistične prenapetosti glede južnotirolskega vprašanja v Avstriji. Italija je postavila vprašanja tega sodelovanja na led in pustila Avstrijo tudi glede ureditve odnosov z EGS docela na cedilu. Vse to v škodo Avstrije, kar najbolj občuti pri svojem izvozu. Nedvomno je za tako stanje v največji meri odgovorna avstrijska vlada, ki je prišla na krmilo po volitvah 6. marca 1966.

Jugoslavija in Avstrija imata z Italijo skupen problem svojih manjšin. Razlika je v tem, da Jugoslavija stremi za znošno rešitvijo vprašanj svoje manjšine in da je na široko odprla mejo do Italije, Avstrija pa se do takega spoznanja ne more priboriti. Zato tudi nima z Italijo urejenih odnosov in zaradi tega trpi tudi njeno gospodarstvo čedalje večjo škodo.

Sodelovanje dravskih elektrarn

zgled dobrega sosedstva med Avstrijo in Jugoslavijo

1. nadaljevanje

Da je bilo spričo takih okoliščin treba urediti tudi vprašanje medsebojnih odnosov med družbami, ki gradijo in upravljajo te elektrarne, in med državama, se razume samo po sebi. Sicer je bilo med Avstrijo in Jugoslavijo že leta 1923 sklenjenih nekaj specifičnih sporazumov na področju vodnega gospodarstva, vendar so se le-ti nanašali v glavnem na regulacijo rek in potokov, na ribištvo in izkoriščanje vode na mejnih potokih. Kot taki seveda niso več zadostovali za ureditev vprašanja sodelovanja, ki so nastali z gradnjo elektrarn. Ta vprašanja so postala pereča že leta 1945 ob razsulu hitlerjevega tretjega rajha. Družba »Alpen-Elektrawerke« z elektrarno Kaprun ni le pričela odvajati vodo iz porečja Drave, marveč je tudi elektrarno Dravograd locirala tako, da je sedaj dve tretjini zajezitvenega prostora na avstrijskem ozemlju.

Kako se je pričelo to sodelovanje pripravljati in urejati? Tehnični direktor DEM, ing. Doberšek je s tem v zvezi dejal:

»5. aprila 1945, to je dober mesec pred koncem svetovne vojne so zavezniška letala bombardirala trg Dravograd ter razen drugega prizadejala izredno škodo napravam elektrarne Dravograd. Po končani vojni smo torej prevzeli zelo poškodovano elektrarno. Najhuje pa je bilo to, da nismo imeli niti električne energije za pogon strojev in orodij, potrebnih pri obnovi električnih naprav. Stopili smo v stik s takratnim vodstvom elektrarne Žvabek, ki nas je nato z razumevanjem oskrbovala z električno energijo ves čas trajanja obnove elektrarne Dravograd, pri čemer smo prejeli od njih preko 1 milijona kWh.

To razumevanje vodstva elektrarne Žvabek za našo takratno situacijo se je nadalje razvijalo tudi glede oskrbe s specialnimi materiali

Prosta pot za nove podražitve

Z glasovi ÖVP je avstrijski parlament na prvi seji v letošnjem letu sklenil zakon o zvišanju osmih davkov, med njimi davka na blagovni promet, davka na jedilna olja in margarino ter davka na tobak. V sredo je ta zakon obravnaval zvezni svet, ki ga je uveljavil. Danes teden ga bo spet obravnaval plenum parlamenta, ki pa ga bo kljub temu uveljavil, ker je za uveljavitev potrebna le nadpolovična večina glasov, ki pa jih ima ÖVP sama. Z zakonom bodo sprožene podražitve v obsegu 1,8 do 2,5 milijarde šilingov, kar pomeni, da se bo za ta znesek zmanjšala kupna moč prebivalstva, kar bo še bolj skrčilo blagovni promet v državi.

O podražitvah, ki stojijo z uveljavitvijo tega zakona pred nami, ni nobenega dvoma. Napovedal jih je že sam finančni minister v svojem govoru, ko je jeseni parlamentu predložil osnutek državnega proračuna za tekoče leto. Ker bo imenovani zakon stopil v veljavo 1. februarja, se bodo s tem dnem pričele tudi podražitve, saj je dala vlada industriji in trgovini svoje privoljenje že, ko je predložila parlamentu osnutek proračuna. V podrobnem bodo poleg zgoraj omenjenih zvišani še naslednji davki: izravnalni davek pri uvozu, davek na tovarnjake, ki prevažajo mineralna olja in davki, ki jih morajo plačevati hranilnice in posojilnice, Raiffeisenovi denarni zavodi in ljudske banke. Poleg tega bodo zvišane tudi še sodnijske pristojbine.

Leto 1967 za avstrijsko prebivalstvo:

Življenje se je podražilo za 3,6 odstotka

Statistični centralni urad na Dunaju je minuli teden objavil primerjavo, iz katere je razvidna podražitev življenjskih stroškov v minulem letu. Po tej primerjavi se je med novembrom in decembrom življenje podražilo za 0,2 odstotka in je bilo decembra 1967 za 3,6 odstotka dražje kot decembra 1966.

V podrobnem so se živila podražila za 3,1, stanovanja pa za 5,4 odstotka. Stroški za nego telesa in zdravja so narasli za 6,5 odstotka, stroški za izobrazbo, pouk in oddih so se povečali za 7,6, tarife prometnih sredstev pa za 6 odstotkov. Kolikor toliko ustajene so ostale le cene za kurjavo in razsvetljavo, ki so narasle le za 1,8 odstotka, cene za oblačila, ki so narasle za 1,3 odstotka, in cene za opremo gospodinjstev. Le-te so narasle za 0,8 odstotka.

Sto let ministrstva za kmetijstvo in gozdarstva

Ob navzočnosti zveznega prezidenta Jonasa je bila včeraj v kongresni dvorani dunajske Hofburg proslava sto letnice obstoja ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo. Zatem, ko so bile 100 let poprej pod Marijo Terezijo ustanovljene prve kmetijske družbe, je prišlo 1. januarja 1868 do ustanovitve poljedelskega ministrstva, s čemer je pospeševanje koristi kmetijstva prešlo v roke države. To ministrstvo je dobilo pod svojo upravo kmetijstvo, gozdarstvo in vodno gospodarstvo, pozneje pa sta prešli v njegovo pristojnost še konjereja in agrarna reformna.

Po letu 1872 je dobilo poljedelsko ministrstvo v upravo državna posestva in državne gozdove, postalo je pristojno za zložitve in delitev kmetijskih zemljišč ter za ureditev hudoornikov. Pred 80 leti je dobilo pravico sodločanja v trgovinskopolitičnih zadevah,

Opozicija je ta zakon zavrnila z ulemeljivijo, da bo poslabšal kupno moč prebivalstva in da bo na številnih področjih sprožil podražitve. Vladi je očitala, da še vedno nima koncepta vladanja in da finančni minister dela, kar hoče. Zakon pomeni nadaljno gospodarsko slabitev dežel in občin, ker bo zvezna vlada od omenjenih 2,5 milijarde šilingov obdržala 1,8 milijarde šilingov za zvezne potrebe.

Na isti seji je parlament z glasovi ÖVP in FPÖ sklenil tudi noveli k zakonu o pokritju primanjkljaja sklada za gospodarstvo z mlekom v letu 1967 in 1968 s strani države. S prvo novelo je pokrit dodatni primanjkljaj v letu 1967 v višini 29,3 milijona šilingov, druga novela pa skladu zagotavlja kritje primanjkljaja v višini 397,3 milijona šilingov.

Po vrstah blaga so cene za sezonsko blago narasle za 2,4 odstotka, za nesezonsko blago pa za 3,6 odstotka. Najbolj se je podražilo blago, katerega cene so zakonito vezane. To blago se je podražilo za 9,5 odstotka, medtem ko se je ostalo blago podražilo le za 1,7 odstotka.

Po drugi razdelitvi življenjskih stroškov stojijo podražitve uslug z 9,1 odstotka na prvem mestu. Ta porast je povzročila podražitev uslug železnice in pošte. Na drugem mestu stoji podražitev stanovanj za 4,4 odstotka, na tretjem mestu pa podražitev živil za 3,1 odstotka. Po tej primerjavi je bila torej podražitev najosnovnejših sredstev za življenje, kar predstavlja hrana in stanovanje, najbolj očitna.

leta 1906 pa je postalo najvišja živinozdravniška oblast.

Po razpadu Avstro-ogrske monarhije je z novo ustavo ministrstvo za poljedelstvo dobilo ime Zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo. Njemu ob strani so kot poklicna zastopstva začele stopati kmetijske zbornice, katerih prva je bila leta 1922 ustanovljena na Nižjem Avstrijskem, že leta 1923 pa je prišlo do ustanovitve konference prezidentov kmetijskih glavnih ustanov, predhodnice sedanjih konference prezidentov kmetijskih zbornic.

Z razvojem industrije in trgovine, posebej pa še s svetovno gospodarsko krizo je stopilo vprašanje ureditve trga s kmetijskimi pridelki v ospredje zanimanja ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo in je to — čeprav pod spremenjenimi pogoji — ostalo vse v današnje dni.

ter po končani obnovi elektrarne Dravograd tudi na polju obratovalne problematike. Dogovori z vodstvi elektrarn Žvabek in Labot so se vršili kar na mejnem prehodu Vič—Rabstani. Spominjam se, da se je pripeljal ing. Jahn, sedanjí direktor obratovanja pri ÖDK, v spremstvu angleškega oficirja na sestanek kar s tankom, jaz pa sem prišel na »zemljo nikogar« v spremstvu dveh naših do zob oboroženih obmejnih stražarjev. Take so pač bile tedanje prilike, važno je bilo edino to, da je napetost na meji stalno popuščala. Tako se je porajalo sodelovanje med avstrijskimi in jugoslovanskimi elektrarnami na Dravi, ki je in še prinaša obema partnerjema obojestransko korist.

Spominjam se še dveh primerov našega dobrega sodelovanja iz tedanjih časov, to je iz leta 1946.

V Avstriji je nastopila tako velika energetska kriza, da je kvaliteta električne energije padla globoko pod normalo. Ogroženo je bilo predvsem obratovanje elektrarne Žvabek. Zaradi nizke frekvence niso več delovale črpalke, potrebne za hladilno vodo in olje. Elektrarna Žvabek bi morala ustaviti obratovanje. Sledil je sestanek na meji, kjer smo se dogovorili, da bomo iz elektrarne Dravograd dobavljali elektrarno Žvabek kvalitetno energijo za črpalne naprave po 20 kV daljnovodu Dravograd—Labot—Žvabek, za kar so bile potrebne le manjše preureditve. Tako smo omogočili obratovanje elektrarne Žvabek v enem izmed najtežjih obdobij avstrijskega elektrogospodarstva.

V drugem primeru pa smo mi potrebovali pomoč. Zaradi obilice snežnih padavin se je porušil del 20 kV daljnovoda Dravograd—Žvabek—Pliherk—Mežica na odseku Dravograd—Žvabek. Po tem daljnovodu smo tedaj napajali rudnik svinca v Mežici. Rudniku je zaradi izpada električne energije grozila poplava in s tem neprecenljiva škoda, daljnovoda pa ni bilo mogoče čez noč popraviti. Priskočila nam je na pomoč elektrarna Žvabek ter kljub svojim težavam prevzela oskrbo rudnika z električno energijo za čas, dokler nismo odstranili okvar. Škoda je bila preprečena.

(Se nadaljuje)

POŠIROKEM SVETU

PALERMO. — Na Siciliji je minuli ponedeljek katastrofalen potres povzročil ogromno škodo. Že po prvih podatkih je med potresom zgubilo življenje najmanj 500 ljudi, medtem ko gre število tistih, ki so zgubili streha, celo v desettisoče. Poročila navajajo, da so bila med potresom cela mesta dobesedno zravnana ter so se poslopja rušila, kakor da bi bila iz lepence. Prebivalci najbolj prizadetih mest so prestrašeni bežali na prosto, kjer pa so prišli v hud snežni metel, ki je njihov obupni položaj le še poslabšal.

ZENEVA. — Predstavnika Amerike in Sovjetske zveze na razorožitvenih konferenci v Zenevi sta ponovno izrazila upanje, da bo v kratkem uspelo doseči končni sporazum o preprečitvi širjenja jedrskega orožja. V glavnem so se glede takega sporazuma zedinili že prej, odprlo je pravzaprav ostalo le še vprašanje nadzorstva odnosno vprašanje varnosti pred ukrepi, ki bi pomenili kršitev tega sporazuma. Ta teden so se začeli novi pogovori tudi o tem doslej nerešenem vprašanju, tako da je pričakovati, da bo dokončni sporazum mogoče doseči do 15. marca, ko bodo morali o vprašanju poročati glavni skupščini OZN.

LONDON. — Po vesteh, ki jih je objavil britanski tisk, je ameriški predsednik Johnson poslal predsedniku britanske vlade Wilsonu »osebno in zaupno« poslanico, v kateri pravi, da gre Britanija predaleč v krčenju svojih vojaških obveznosti. V ameriških vladnih krogih niso toliko zaskrbljeni zaradi odstranitve britanskih oporišč v Singapuru, pač pa povzroča Washington hude skrbi britanski umik iz Perzijskega zaliva, kjer po ameriških ocenah nevarno narašča vpliv Sovjetske zveze.

SAO PAULO. — V industrijskem središču Brazilije — Sao Paulo —, kjer se je pred desetletji naselilo tudi precej Slovencev, je cela vrsta ulic s slovenskimi imeni. Ulica Drava, Sava, Savinja, Ljubljana in podobne ležijo v mestni četrti Vila Marina, ki ni daleč od mestnega središča. Ta predel, kjer so Slovenci pokupili zemljišča takoj po prihodu v Brazilijo, je bil v mesto vključen šele pozneje. Takrat so lastniki začeli prodajati slavne parcele, ulicam pa so v spomin na staro domovino dali slovenska imena, ki so se ohranila vse do danes.

DIJAKARTA. — Po uradnih podatkih ima indonezijsko trgovinsko ladjevje 420 ladij s skupno tonažo 509.024 ton nosilnosti. Največ ladij ima obalna plovba; njihova nosilnost znaša 267.585 ton, medtem ko imajo prekomorske ladje skupno 92.596 ton nosilnosti. Ostala tonaža odpade na ladjevje krajevnih plovob.

LONDON. — Grški kralj Konstantin je v izjavi za neki britanski list poudaril, da je zbežal iz Grčije zato, da ne bi postal ujetnik vojaške Junte in da bi preprečil morebitno prelivanje krvi. Dodal je, da ne bi imelo smisla, da bi ženo in otroke poslal v tujino, sam pa ostal v domovini, kjer so njegovi načrni propadli. »Razen tega,« je naglasil kralj Konstantin, »sem zdaj zunaj Grčije v boljšem položaju, da svobodno govorim, česar iz zločiniča v okviru Grčije ne bi mogel.« Hkrati je zavrnil govorice, da se bo njegova žena Ana Marija vrnila k svojim staršem na danski dvor.

NEW YORK. — Na sedežu Združenih narodov pričakujejo, da bo pomočnik sovjetskega zunanjega ministra Jakov Malik znova prevzel vodstvo sovjetske delegacije v OZN. Sedanjega vodjo sovjetske delegacije Fedorenko naj bi zamenjal že tekom tega meseca. Malik je bil sovjetski predstavnik v OZN že v letih 1948 do 1953.

LJUBLJANA. — Republiški zavod za statistiko je na podlagi računov, ki zaznamujejo gibanje rojstev in smrti ter selitvenega gibanja, prajšnji teden ugotovil, da se je v soboto dopoldne rodil 1 milijon 700 tisoč prebivalec Slovenije. Ob koncu minulega leta je imela Slovenija 1.699.335 prebivalcev.

LOS ANGELES. — Demokratski senator in morebitni kandidat na letošnjih predsedniških volitvah v Ameriki Eugene MacCharty je v nekem govoru izjavil, da se Johnsonova vlada »bolj pogaja« z Vietnamom. Vodja ameriškega črnega gibanja za državljanske pravice dr. Martin Luther King pa je napovedal, da bodo prihodnji mesec v Washingtonu priredili množično protivojno zborovanje. Vlado v Washingtonu je pozval, naj napravi konec vojni v Vietnamu, »preden bo prepozno«.

NIKOZIJA. — V Nikoziji so uradno objavili, da bo na Cipru 25. februarja predsedniške volitve. Konec tega meseca pa nameravajo v Nikoziji objaviti osnutek nove ustave Ciperske republike. Ta ustava bo, kakor piše turški list, »do skrajnosti« omejila pravice in pooblastila, ki so si jih pridobili ciprski Turki z mednarodnimi sporazumi iz leta 1960.

DUNAJ. — Zvezni kancler Klaus bo na povabilo ameriškega predsednika Johnsona v začetku aprila obiskal Ameriko. Ob tej priložnosti bo v nekaterih ameriških mestih imel tudi predavanja.

RIO DE JANEIRO. — Brazilska policija je ugotovila, da je na obmejnem področju Guairá kmetijska kolonija, kjer se skrivajo nacisti. V brazilskih krogih domnevajo, da se v tej nacistični koloniji skriva tudi zadnji Hitlerjev namestnik Martin Bormann. Prav tako pa ne izključujejo možnosti, da je v tem krajišču našel zatočišče tudi nacistični vojni zločinec Josef Mengele.

KRANJ. — Razstavo »Avstrijske odgovornosti gibanje«, ki so jo v sodelovanju z dunajskim dokumentacijskim centrom priredili najprej v Ljubljani in pozneje v Mariboru, bodo v soboto 20. januarja odprli v Kranju.

WASHINGTON. — Pomočnik ameriškega zunanjega ministra Nicholas Katzenbach je izjavil, da se je primanjkljaj v ameriški plačilni bilanci v lanskem letu zaradi izdatkov za vietnamsko vojno povečal za 40 odstotkov ali 4,5 milijarde dolarjev.

KÖBENHAYN. — Na Danskem potekajo zadnje priprave za parlamentarne volitve, ki bodo 23. januarja. Svoje kandidate je postavilo deset strank, od tega štiri delavske in šest meščanskih strank. Glavni poudarek v volilnem boju je na vprašanju gospodarske politike in zaposlenosti. Pri zadnjih volitvah je zmaga socialno-demokratska stranka, katere vlada pa je ob koncu minulega leta odstopila, ker v parlamentu ni dobila potrebne večine za svoja ukrepe proti inflaciji.

Otrok in njegov odnos do dolžnosti in dela

Poglejmo, kako je z našimi otroci. Ali jih poskušamo navajati k delu? Ali se zavedamo, da bo otrok s privoženimi navadami koristen sebi, družini in družbi?

Jasno je, da otrok v predšolski dobi ne bomo obremenjevali z delom, bomo jih pa navajali na opravljanje dolžnosti, njim primerne in zmogljive. Marsikje — zlasti na kmetih — otroke pregledajo vključujo v težka dela, kar pa otežuje otrokov telesni in duševni razvoj, saj je otrok pripravljen za lepote otroštva v sproščenih igri.

Zato je prav, da starši razmislijo, kako bodo otroka zaposlili, mu privzajali delovne navade. Taka vzgoja mora biti neprislusljena, otrok naj dolžnosti sprejema rad, tako mu raste tudi zavest odgovornosti. Ob delu naj otrok čuti zadovoljstvo, da je tudi on sam prispeval svoj delež k družinski sreči.

Po opravljenem delu naj sledi pohvala. Če otrok dolžnosti ni dobro opravil, ga zaradi tega ne bomo grajali in prisiljevali, temveč ga bomo spodbudili, da bo drugič šlo bolje. Napačno pa bi bilo, če bi otroku za opravljen delo obljubljali denar ali druge stvari. Delo je čast, dolžnost vsakega človeka, zato naj začuti to že v otroški dobi.

Otroka je treba že v šolski dobi spodbujati k interesnim dejavnostim, ki bodo vzgojno vplivale na njegovo ustvarjalnost. Res je, da so otroci precej obremenjeni s šolskimi nalogami, vendar pa jim ostane še dovolj prostega časa, ki ga pogosto nesmotno porabijo. Kako boleče je gledati doraščajočo mladino, ki ne ve, kaj bi počela z urami dolgočasnja. Dolgočasje izvira iz siromašne osebnosti, nezainteresiranosti in prav v tem dolgočasnju mladi zapadajo slabi družini. Ker so brez lastnih ciljev in hotenj, sprejmejo vse, kar se jim nudi.

Torej je potrebno, da tako doma kakor v šoli mnogo več razmišljamo o smotrnem izkoriščanju otrokovega prostega časa. Treba je, da otroku vzbujamo zanimanje za različne stvari, pomagamo jim najti »konjičke«, da bodo tudi pozneje, ko odrastejo, znali pravilno izkoristiti prosti čas. Predvsem pa si bodo tako pravilno izoblikovali odnos do dolžnosti in dela.

Filmi v več jezikih

Filmsko industrijo, ki jo je televizija močno prizadela, je obogatil nov izum: v bodoče bo namreč možno snemati filme v petih jezikih. Gledalec v dvorani bo imel pri sedežu slušalke in stikalo, s katerim si bo izbral jezik, ki ga razume ali ki ga želi poslušati.

Petjezični film je izum Johnathana Millerja, predsednika družbe »Cine-star International Inc.« v Hollywoodu. Miller pravi, da je njegov izum namenjen »tako izobraževanju kakor tudi zabavi«. V bodoče bo mogoče, pravi izumitelj Miller, da bo občinstvo z različnih jezikovnih področij lahko v isti dvorani spremljalo isti film, ne da bi bilo vezano — kot doslej — le na poznavanje dveh jezikov, namreč jezika, v katerem je film prvotno posnet, in jezika, v katerem so napisani prevodi oziroma je izvedena sinhronizacija.

Novi izum so imenovali »multitrax«, možnosti za njegov razvoj pa so po mnenju izumitelja »naravnost fantastične«. Dejal je, da je na svetu okoli 290 milijonov ljudi, ki govorijo angleško, 58 milijonov, ki govorijo italijansko, 100 milijonov, ki govorijo hindujsko, 96 milijonov, ki govorijo japonsko, »toda na svetu je tudi skoraj dve milijardi in pol ljudi, ki ne govorijo in razumejo nobenega izmed teh jezikov.«

Ravno na podlagi teh dejstev so nekateri mnenja, da je Millerjev izum kot cenejši od običajnega prevajanja ali sinhroniziranja še naprimernejši. Vendar je vprašanje, kdaj in v kakšnem obsegu se bo novi izum od sedanje teorije lahko razvil tudi v prakso.

Tradicionalna kult. izmenjava

V okviru tradicionalne gledališke izmenjave med Celovcem in Ljubljano je eksperimentalni oder celovskega Mestnega gledališča minulo nedeljo gostoval v Ljubljani, kjer je v novo urejeni dvorani Male drame uprizoril Jorga Diaza delo »Kraj, kjer poginjajo sesalci«. S tem komadom, ki je prav v Celovcu doživel svojo evropsko premiero, so imeli celovski gledališčniki izreden uspeh tudi v Ljubljani, kjer so ljubitelji odrske umetnosti do zadnjega sedeža napolnili dvorano ter kljub temu, da je bila predstava v nemškem jeziku, z velikim zanimanjem in razumevanjem spremljali dogajanje na odru.

Ljubljanski gledališčniki bodo vrnili obisk v nedeljo 28. januarja, ko bo ansambel Male drame v celovškem Mestnem gledališču gostoval s Pinterjevo dramo »Vrnitev«. Predstava bo ob 19.30 uri in obeta izreden kulturni užitek, kajti v glavni vlogi bo nastopil znani slovenski gledališki umetnik Stane Sever.

60 let albanske abecede

V tem mesecu praznujejo Albanci pomemben jubilej: 60-letnico enotne albanske abecede, ki je nedvomno veliko prispevala k utrjevanju narodne enotnosti in tako družila Albance v osvobodilnem boju, katerega so uspešno dobojevali leta 1912, ko se je Albanija osvobodila turškega jarma in začela življenje samostojne države.

Seveda pa je leto 1908, ki označuje nastanek albanske abecede, dejansko le krona stoletnih teženj in naporov albanskih rodiljbov za skupno, za enotno albansko abecedo. Meseca januarja pred šestdesetimi leti so se v središču enega izmed nekdanjih turških vijaleto (pokrajin), namreč v današnjem jugoslovanskem mestu Bitolju, zbrali številni albanski razumniki in rodoljubi in tako imenovanem bitoljskem kongresu; priredili so ga tajno, da turške oblasti ne bi zvedele zanj. Na tem posvetovanju so predstavniki posameznih albanskih po-

krajin razpravljali o vprašanju albanske abecede in izglasovali današnjo albansko abecedo — latinico.

Vse do tega kongresa so Albanci uporabljali najrazličnejše abecede, in sicer ločeno po pokrajinah, pač pod vplivom okolja, v katerem so živeli, prav tako pa tudi pod vplivom svojih sosedov. V nekaterih krajih so uporabljali latinico, drugod cirilico, prav tako pa tudi grške in celo arabske črke. Ta razcepljenost v pisavi je seveda vplivala tudi na narodno enotnost, zato so razni albanski razumniki in rodoljubi vedno spet pozivali svoje rojake, naj sestavijo enotno abecedo.

DOBILI BOMO NOV

Slovar tujk

»Knjiga, ki smo jo vsi dolgo pogrešali in pričakovali; knjiga, po kateri bodo s pridom in veseljem segali preprosti in izobraženi ljudje; knjiga, kakršne Slovenci še nismo imeli; knjiga, ki nam bo nenehno širila obzorje.«

Tako je Cankarjeva založba v Ljubljani v naprej predstavila »Slovar tujk«, katerega namerava izdati letos jeseni. Po objavi založbe bo ta slovar sad večletnega dela Franceta Verbinca ter bo na približno 850 straneh obsegal skoraj 30.000 tujk, tujih pojmov, citatov ipd, iz filozofije, mitologije, medicine, tehnike, politike, umetnosti in z raznih drugih področij.

Slovarjev tujk smo sicer imeli že več, toda prvič bomo dobili tako obsežen primer, da se bo lahko primerjal z najboljšimi tujimi standardnimi deli te vrste.

Da bi interesentom olajšala nakup te pomembne knjige, je založba razpisala subskripcijo s posebno ugodnimi pogoji. V prednaročilu stane »Slovar tujk« namreč le 58 Ndin, to je približno 120 šillingov. Naročila sprejema tudi knjigarna »Naša knjiga« v Celovcu, Wulfeng.

Življenjski jubilej

književnika Franja Roša

Pred dnevi je obhajal svoj 70-letni življenjski jubilej slovenski pesnik in pisatelj Franjo Roš, ki še danes sodi med najbolj aktivne kulturne delavce v Celju.

Izmed njegovih spisov so najbolj znani mladinske povesti »Juretovo potovanje« in »Dija« ter avtobiografsko delo »Zvesta četa«; po vojni pa je izdal pesniško zbirko »Iz ječe in pregnanstva«, medtem ko je lani izšlo njegovo obširno delo »Slovenski izgnanci v Srbiji 1941—1945«.

Ob koncu prve svetovne vojne je bil Franjo Roš koroški prostovoljec, med drugo svetovno vojno pa so ga Nemci izgnali v Srbijo.

Ljubljanski grad

naj bi postal sedež Narodnega muzeja

Zgodovinsko društvo za Slovenijo je sprožilo posebno akcijo, da bi Narodnemu muzeju v Ljubljani zagotovilo nove prostore in s tem tej važni ustanovi omogočilo nadaljnji uspešni razvoj.

V sedanjih prostorih je Narodni muzej kljub vsemu bogastvu zbranega gradiva, že urejenih prikazov posameznih obdobij slovenskega zgodovinskega in kulturnega razvoja mogel prikazati predvsem le arheološke zbirke in urejeni lapidarij. Te razstavljene zbirke pa zajemajo le neznaten del celotnega slovenskega zgodovinskega in kulturnega razvoja. Zato postaja vedno bolj očitno, da Narodni muzej, ki nedvomno sodi med najpomembnejše slovenske kulturne ustanove, v sedanjih prostorih ne more več zadovoljivo izpolnjevati svojega kulturnega poslanstva.

Med možnimi rešitvami je bilo že večkrat govora tudi o prostorih ljubljanskega gradu in Zgodovinsko društvo za Slovenijo v tej zvezi poudarja, da so se take povezave historične arhitekture z muzejskimi zbirkami izkazale že marsikje po svetu za najprimernejše. Zato omenjeno društvo predlaga, da se to vprašanje preuči in čimprej sprejme načelna odločitev, po kateri bi se Narodnemu muzeju v Ljubljani dodelili prostori na ljubljanskem gradu kot »edina primerna lokacija za široko koncipiran slovenski narodni muzej«.

Prav zaradi tega je bil kongres v Bitolju leta 1908 izredno pomemben zgodovinski dogodek za vse Albance ne glede na to, ali živijo sedaj v Albaniji ali v Jugoslaviji, ali v Grčiji, Kalabriji (Italija), Besarabiji ali v Turčiji.

Toda s sprejetjem skupne abecede še vedno ni bilo rešeno tudi vprašanje skupnega jezika. Še dolgo so ostali značilni za albanščino različni pravopisi in različna narečja. V glavnem gre za tri narečja: toskijsko narečje, ki se uporablja na jugu, dalje gegijsko narečje, ki ga uporabljajo na severu, in končno še albansko narečje, značilno za srednjo Albanijo. Tekom časa pa je prišlo do enotnosti tudi

v tem pogledu. Medtem ko je do zadnje vojne prevladovalo v književnosti in v javnem življenju albansko narečje iz srednje Albanije, pa se v zadnjih dveh desetletjih vedno uspešneje uveljavlja v književnosti južnoalbansko toskijsko narečje, ki je bilo tudi uradno proglašeno za knjižni jezik Albanije.

KULTURNE DROBTINE

● Sodobni slovenski pesnik Matjaž Bor je s svojimi pesnitvami doživel spet lep uspeh. V Skopju je izšel izbor njegovih pesmi v dvojezični makedonsko-slovenski izdaji, medtem ko je v Zahodni Nemčiji izšla njegova pesniška zbirka v nemškem jeziku.

● V Leningradu so odkrili veliko fresko, na kateri se razloži tudi podoba Petra I. (1672—1725). Strokovnjaki menijo, da je bila freska narejena za življenja Petra I. ter predstavlja primer najzgodnejšega monumentalnega slikarstva.

● Glavno mesto Kube — Havana — je bilo prizorišče zanimivega mednarodnega posvetovanja. Na kongresu, ki se ga je udeležilo okoli 400 znanstvenikov, književnikov, umetnikov in drugih izobražencev iz 55 držav Evrope, Azije in Latinske Amerike, so razpravljali o vplivu kolonializma in neokolonializma na kulturo držav v razvoju.

● Ansambel slovenskega gledališča iz Trsta je prvič obiskal tudi beneške Slovence ter v Sempetru Slovenov ob Nadiži uprizoril Stokovega »Anarhista«. Ker je bilo to pravzaprav prvo srečanje beneških Slovencev s poklicnim slovenskim gledališčem na domačih tleh, je razumljivo vzbudilo največje zanimanje.

Največ koroških študentov

študira na dunajskih visokih šolah

Po statistiki, ki jo je objavila deželna tiskovna služba, je bilo v zimskem semestru 1966—67 na avstrijskih visokih šolah vpisanih 2489 rednih slušateljev s stalnim bivališčem na Koroškem. Največ koroških študentov, namreč 53 odstotkov, študira na Dunaju, 40 odstotkov jih je vpisanih na štajerskih visokih šolah, nadaljnjih 6 odstotkov na innsbruški univerzi ter po en odstotek na univerzah v Salzburgu in Linzu. Tudi ti podatki opravičujejo zahtevo Celovca oziroma Koroške po lastni univerzi, saj bi bile s tem precej razbremenjene visoke šole v drugih zveznih deželah.

Iz omenjene statistike pa je tudi razvidno, da se je največ koroških študentov (718) posvetilo študiju filozofskih predmetov. Na drugem mestu je bila medicina (319 koroških študentov), na pravnih fakultetah jih je bilo 253, gradbeno stroko študira 233, elektrotehniko 288 koroških študentov, medtem ko je bilo na veterinarskih fakultetah le 17 in v teologiji samo 16 študentov iz Koroške.

CEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV

Odgovorni morajo nositi posledice

Bombastičen in kriče je naslov v prvi letošnji številki Tednika: »Program Narodnega sveta koroških Slovencev — predložen javnosti po odboru in Zboru zaupnikov Narodnega sveta«. To besedilo napravi vtis, kakor da je bil v Tedniku objavljen dokončen program Narodnega sveta, ki je bil »izročen v diskusijo slovenski javnosti na Koroškem«. Toda kaj naj diskutira ta »slovenska javnost«? Praktično izvedbo »programa«, ko je Narodni svet vendar tako neroden, da nikjer ni omenil, da gre samo za osnutek programa? Zaradi te nejasnosti pišejo tudi nemški listi o »programu zahtev« in FPO-jevski deželni poslanci so zaradi tega celo zahtevali izredno sejo deželnega zbora.

V svoji številki z dne 11. januarja Tednik pod naslovom »Program v diskusiji« spet piše, da je »zbor zaupnikov predložil 2. januarja slovenski javnosti na Koroškem v diskusijo program Narodnega sveta koroških Slovencev«. Treba je torej ugotoviti, da je avtorju odnos avtorjem »programa« že pri formulaciji naslova manjkalo jezikovne in logične jasnosti. Le tako mimogrede govori zadnji Tednik o »osnutku«, o katerem naj bi razpravljali, in tako poskuša popraviti, kar bi se morda še dalo popraviti. Vendar pa tudi ta »strategija umika« ne more spremeniti dej-

V rubriki »Tribuna bralcev« objavljamo dopise bralcev našega lista ter izrecno ugotavljamo, da v teh dopisih izražena mnenja niso nujno tudi stališče lista.

Uredništvo

stva, da je Narodni svet s svojo objavo že sprožil nov plaz protislovenske gonje. Že dosednji odziv v avstrijskem tisku namreč kaže, da so nacionalistični krogi ta »program« naravnost z užitek sprejeli kot

ugodno priložnost za novo zaostroitev odnosov med obema narodoma v deželi.

Kakšen je torej ta »program«, ki naj bi v resnici bil le osnutek programa? Poudariti je treba, da se Narodni svet po vsebini tega »programa« smatra za edinega in izključnega zastopnika slovenske narodnostne skupine na Koroškem. Ne oziraje se na mnenje, poglede in želje politično drugače usmerjenih Slovencev, ne upoštevajoč druge pogoje samovoljno razvija svoj domišljavi, reakcionarni, fantastični in nedemokratski program, o katerem naj bi dokončno sklepal spet »Zbor zaupnikov«. Ta zbor pa je v svoji nezrelosti in naivnosti ali v svojem podložništvu ožjemu vodstvu Narodnega sveta že zdaj predložil javnosti »program«, ki je višek političnega primitivizma in kot tak zrel za — koš.

Hkrati s objavo programa je Tednik naštel tudi zaupnike, ki so baje zavzeli stališče k temu »programu«. Tukaj se mora človek res vprašati, ali so vsi soglašali, ali pa so bili nekateri tudi drugačnega mnenja? Iz poročila to žal ni razvidno. Pač pa je ÖVP-jevska »Volkszeitung« — svetovnonazorno torej v sorodstvu s Tednikom — v številki z dne 9. januarja prinesla komentar pod značilnim naslovom »Minderheit falsch geführt«. Naj bi do tega spoznanja prišli tudi oni Slovenci, ki so bolj ali manj povezani z Narodnim svetom ter bi listim, ki so odgovorni za tako difeantanski, nerealni in izzivalni program, postavili zahtevo, da morajo izvajati konsekvence!

R. Vouk

POPRAVEK

V zadnji številki se je v prispevku »Nekaj misli in pomislekov...« vrnila neljuba pomota, ki jo popravljamo. Stavek v drugem stolpcu se mora pravilno glasniti: Nikjer besede o tem, da je vsak jezik, torej tudi naš ogrožen slovenski, samo sredstvo, da ni sam sebi namen in da sam (ne »nam« kakor je bilo zapisano zadnjič) nikakor ne more oblikovati »zdravega Slovenca«, še manj pa ga more ohraniti »pri življenju«.

Več resnične gostoljubnosti!

Celovec se pripravlja na deveto gostovanje dunajske drsalne revije. V dneh njenega gostovanja bo spet prišlo nekaj desetstisoč obiskovalcev, da si poleg nje ogledajo tudi mesto in da nakupijo potrebščin in spominčkov. Poleg tega bodo hoteli po gostilnah in restavracijah tudi kositi in večerjati, pa tudi kaj popiti. Take in podobne želje bodo imeli zlasti obiskovalci in njihove skupine iz oddaljenih krajev. Po izkušnjah jih bo tudi letos veliko, saj pričakuje uprava umetnega drsališča več kot polovico obiskovalcev iz sosednjih dežel Tirolske, Salzburške, Štajerske, severne Italije ter Slovenije in Hrvaške, pa celo iz Beograda, Dubrovnika in drugih krajev ostale Jugoslavije.

Celovškimi trgovcem in gostilničarjem bo torej tudi letošnje gostovanje dunajske drsalne revije prineslo lepe zaslužke. Doslej so ti zaslužki in posli vsakokrat znašali več milijonov šilingov, ki jih drugače v turistično mrtvi zsoni celovška trgovina in gostinstvo ne bi bila imela.

Ti zaslužki pa bi bili lahko še mnogo večji, če se jih večina celovških trgovcev in gostilničarjev ne bi naravnost branila. Od obiskovalcev revije iz oddaljenih krajev, zlasti iz Jugoslavije smo zadnja leta vedno spet slišali pritožbe, da niso mogli ob tej priložnosti v mestu nakupovati, ker so bile trgovine opoldne zaprte, ob pol treh pa so se pričele predstave. Ko so bile te pri kraju, pa so bile trgovine spet zaprte. Še bolj mučno, če že ne rečemo škandalozno, pa je bilo ob sobotah in nedeljah, ko je prišlo od zunaj največ obiskovalcev gledat revijo. Trgovine so bile zaprte, večina gosti pa je imela »dan počitka«. Tak je bil torej v teh dneh »gostoljubni Celovec«.

Toda to ni vse. Slišali smo celo nekaj še bolj škandaloznega. Ko je skupina obiskovalcev (bil je avtobus) iz Beograda na poti k reviji želela obedovati, se je »gostoljubni« gostilničar otresel po svoje. »Čušem me strežem«, se je odrežal in skupina je morala iti svojo pot. Škandal je bil vendar toliko večji, ker je prišla skupina na tridnevno bivanje na Koroško.

Ali bomo letos spet priča tako netrговškega, negostoljubnega in nečastnega zadržanja celovških in drugih trgovcev in gostilničarjev? Upamo, da ne. Upamo, da se bodo vsaj pametni med njimi poslužili lepših vizitk. Upamo, da bodo končno sledili zgledom, ki smo jih lani opazili pri posameznih podjetjih, ki so bila v teh dneh odprta in ki so vabila z napovedjo, da strežejo tudi v slovenščini in italijanščini. To ne bi bilo le v skladu z dejstvom, da prihaja na vsakoletno revijo (pa tudi drugače) v Celovec poleg osebnih avtomobilov in posebnih vlakov nad 500 avtobusov z obiskovalci iz Jugoslavije z enako kupno močjo, kot hodijo v Graz in Trst. To bi bilo predvsem potrebno, ker bi se take trgovine in gostišča oprala madeža, nad katerim se z vso pravico zgražajo jugoslovanski obiskovalci in domače prebivalstvo, ki vidi svet in ne le svojega zapleveljenega zeljnika.

Prireditve Zveze koroških partizanov ob 25-letnici oboroženega upora koroških Slovencev

Med obletnicami, kakor so 60 letnica Slovenske prosvetne zveze, 50 letnica obstoja Republike Avstrije in 20 letnica Splošne deklaracije o človeških pravicah bomo koroški Slovenci letos praznovali tudi 25 letnico začetka našega oboroženega odpora proti nacističnemu nasilju med nami. To obletnico bomo praznovali tem bolj ponosno, ker smo se prvi v mejah Avstrije z orožjem v roki uprli nacističnemu nasilju in se pričeli boriti za osvoboditev Avstrije enako kot proti poskusu našega fizičnega iztrebljenja in za pravico naše enakopravnosti v deželi. Prav ta naša borba pa je prispevala, da je bil leta 1955 v avstrijsko državno pogodbo vnešen člen 7, ki nam zagotavlja pravice, za katerih uresničitve se od tedaj naprej borimo.

Zveza koroških partizanov je na svoji zadnji seji sklenila, da bo jubilej pričetka oboroženega odpora koroških Slovencev proslavila z naslednjimi prireditvami:

■ V soboto 3. februarja ob 9. uri dopoldne bo v prostorih delavske zbornice v Celovcu občni zbor Zveze koroških partizanov.

■ V nedeljo 28. aprila bo žalna svečanost za prve žrtve tega odpora. 4. aprila 1943 je pri Mežici padel narod. heroj France Pasternik, prvi komandant prvega koroškega partizanskega bataljona. 29. aprila 1943 je bilo na Dunaju obglavljenih 13 koroških Slovencev, ki jih je predsednik berlinskega Volksgerichtshofa Freissler po tridnevnom procesu v Celovcu obsodil na smrt.

■ Za binkoši 2. junija se bodo koroški partizani srečali na Veliki planini, zatem pa bo

■ v nedeljo 15. septembra pri Trklu v Selah partizanski miting.

S temi prireditvami se bo Zveza koroških partizanov spominjala težke dobe več kot dveletne oborožene borbe proti nacizmu, vseh številnih bitk v teh letih in vseh dragocenih žrtev, ki jih je zahtevala in ki so pokopane na 40 koroških pokopališčih.

Koroško-Slovenska skakalna turneja

Beljak - Feldkirchen - Maribor

Koroška smučarska zveza in Smučarska zveza Slovenije sta v minulih dneh izvedli turnejo smučarskih skokov na 80 metrski skakalnici v Möltschachu pri Beljaku, na 70 metrski skakalnici v Feldkirchnu in na 70 metrski skakalnici na Pekarski gorci pri Mariboru. To je bila prva turneja te vrste, pokroviteljstvo nad njo pa so prevzeli deželni glavar Sima, predsednik Koroške smučarske zveze, namestnik deželnega glavarja dr. Kerstnig, predsednik Smučarske zveze Slovenije Niko Belopavlovič ter župani imenovanih treh mest.

Turneja se je začela v soboto s skoki na beljaški skakalnici. Skokov se je udeležilo 51 skakalcev, od tega 14 iz Jugoslavije in 26 iz Avstrije, ostali skakalci pa so prišli iz Poljske in Češkoslovaške. V Beljaku je pred Jugoslovanom Erženom zmagal svetovni prvak Reinhold Bachler, ki je lani v Vickersundu poletel 154 m.

Pri skokih v Feldkirchnu, ki so sledili v nedeljo in katerih se Bachler ni mogel udeležiti, je prvo mesto zasedel Eržen, ki je po skokih v Mariboru postal najboljši skakalec turneje.

Med prvimi petimi mesti so v Beljaku avstrijski skakalci zasedli prvo in peto mesto, Jugoslovani Eržen, Pečar in Mesec pa drugo do četrto mesto. Peti pa je bil Avstrijec Kröll. V Feldkirchnu so jugoslovanski skakalci zasedli z Erženom, Zajcem in Štefancem prva tri mesta, peto mesto pa je zasedel Pečar, pred katerim se je na četrto mesto uvrstil Poljak Stoif. Avstrijski skakalci so se uvrstili šele na deveto mesto, ki ga je zasedel Haigenhauser.

Najboljši koroški skakalec je bil v Beljaku in Feldkirchnu Janko Zwitter. V Beljaku je s skoki 68 in 63 metrov zasedel 23. mesto, v Feldkirchnu pa je s skoki 56,5 in 58 metrov zasedel 12. mesto.

Peta in šesta številka Mladega roda

Te dni je izšla januarska in februarjska številka »Mladega roda«, ki predstavlja 5. in 6. številko v 17. letu njegovega izhajanja. Kot učni pripomoček po ljudskih in glavnih šolah z dvojjezičnim poukom na Koroškem je številka posveče-

na zimskemu času. O zimskem času govorijo med drugim pesmici »Januar« in »Bela pravljica« in domoznanski sestavki. Ker se s to številko pričinja novo koledarsko leto, je daljši opis posvečen mesečnim imenom. Nadaljni pomemben pri-

spevek je posvečen spominu na našega velikega pesnika Franceta Prešerna, katerega vsakoletni smrtni dan 9. februar je proglašen za slovenski kulturni praznik.

Nova številka je spet pestra in bogata na vsebini. V njej je objavljena ljudska povest iz Kostarike »Indijanec in konj«, povest o ptičkih »Pikec in Mikec«, iz angleščine prevedena pesmica »Moj mucek«, Bevkova črtica »Moja prva knjiga« ter povest iz prve svetovne vojne »Bistra je umrla«. Od bratov Grimm prinaša številka »Mizica, pogri se!«, od običnih zanimivosti pa opis Melvič in okolice, seznam junakov smučarskih poletov in kratek opis uporabe premoaga v industriji barv in zdravil. Številka kot vedno zaključuje z dopisi mladine in z ugankami. Pesmica številke je tokrat »Zima je prišla«.

KOLEDAR

Petek, 19. januar: Marij in Iov.
Sobota, 20. januar: Fab. in Seb.
Nedelja, 21. januar: Neža
Ponedeljek, 22. januar: Vincencij
Torek, 23. januar: Zar. D. M.
Sreda, 24. januar: Timotej
Četrtek, 25. januar: Spr. Pavla

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 56-24. — Tiska Založnica in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Letošnja zaposlitev jugoslovanskih sezonskih delavcev

Kakor poroča zbornica obrtnega gospodarstva, je letos vsa kršna zaposlitev jugoslovanskih sezonskih delavcev pri avstrijskih podjetjih mogoča le v sporazumu z jugoslovanskimi uradi za delo. Prekrške tega določila jugoslovanske oblasti lahko kaznujejo z denarnimi kaznimi ali pa z zapornim do treh mesecev.

Pri zaposlitvi inozemskih delavcev so tudi avstrijski delovni uradi svoje pogoje zaostriili. Začasna zaposlitev je v pogledu na zdravniško spričevalo sicer nekoliko olajšana, vendar je treba inozemskega delavca tekom 3 dni po začasnem delovnem dovoljenju prijaviti pri pristojni bolniški blagajni. Podjetja, ki bodo ta predpis kršila, za dobo šestih mesecev ne bodo več dobila dovoljenja za zaposlitev inozemskih delavcev.

Letošnji kontingenti inozemskih delavcev so v Avstriji znatno nižji od lanskih. Za Koroško so zaenkrat določeni le kontingenti delavcev v kovinski industriji, v rudarstvu in elektrogospodarstvu — 400 sezonskih delavcev — ter v industriji za predelavo papirja — 60 sezonskih delavcev. Za industrijo živil je določen kontingent 10 sezonskih delavcev, za vsa druga področja zaenkrat koroški kontingenti še niso določeni.

Bilčovščani pišejo:

Vse priznanje šentjanškim igralcem

Šentjanški prosvetaši, ki so z igro »Moč uniforme« priskočili na pomoč šentjanškemu gasilskemu društvu, da mu pomagajo s svojimi nastopi poravnati dolg za novi gasilski voz, so po svojem silvestrovem nastopu v Št. Janžu minulo nedeljo igrali v Bilčovsu. Če smo docela odkriti, moramo k njihovega nastopu reči, da so nas z njim prijetno iznenadili. Igra »Moč uniforme« nam je sicer dobro znana, toda šentjančani so svoje vloge odigrali tako dovršeno in v taki medsebojni povezanosti, da smo jih v resnici občudovali. Zato jim k temu nastopu iskreno čestitamo, predvsem pa njihovu režiserju Hanzijsu Weissu, ki se je z izbiro igralcev in z režijo posebno izkazal.

Ob gostovanju šentjančanov je bilo samo škoda, da ga je motilo muhasto vreme. Sneg in vihar sta odvnila precejšnje število obiskovalcev, v sled česar Miklavževa dvorana ni bila tako polna kot je običajno. Toliko bolj pa smo bili z gostovanjem zadovoljni udeleženci. Šentjančani so nam posredovali nad vse prijetno zabavo. Nasmejali smo se do solz in zato smo jim tem bolj hvaležni.

Kakor smo zvedeli iz Št. Janža, nameravajo društveni igralci v prihodnjih tednih nastopiti še na drugih odrih.

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

LOČILO. — Med najnevarnejšimi ozkimi grli na koroških cestah, ki so bila v zadnjem času odpravljena, je tudi lasničarski ovinek (Haarnadelkurve) na cesti na Koroško sedlo. Kot drugo ozko grlo na cestah je bilo na našem ozemlju še odpravljeno križišče železnokapelske in pliberške ceste v Dobrli vasi. Križišče je postalo preglednejše, sedaj pa bo dobilo še semafor. Do poletja pa bo odpravljeno tudi ozko grlo na Tržaški cesti Suhla pri Vernberku.

BELJAK. — Na okrajni konferenci Avstrijske sindikalne zveze je bilo ugotovljeno, da je lani število brezposelnih v okraju naraslo za 692 na 2730. Od tega je 1393 žensk. Ko bodo koncem meseca potekli dopusti gradbenih delavcev, računajo v okraju s 4000 brezposelnimi.

CELOVEC. — Na celovškem letališču je lani pristalo 682 letal s 46.500 potniki. Število potnikov je sicer v primerjavi z letom 1966 za 10 odstotkov nazadovalo, vendar stoji letališče po potniškem prometu za Dunajem in Salzburgom med avstrijskimi letališči na tretjem mestu. — Mestni senat je na svoji seji 15. januarja sklenil, da bo dalo mesto družbi, ki gradi naftovod Trst—Dunaj, za gradnjo upravnega poslopja potrebno zemljišče na razpolago.

ST. TOMAŽ. — Med petimi požari, do katerih je prišlo v deželi v soboto in nedeljo in ki so povzročili 1,5 milijona šilingov škode, je bil tudi požar, ki je izbruhnil na žagi Hansa Lägerja v Rogarji vasi pri St. Tomažu pri Celovcu. Škoda cenijo na 250.000 šilingov. V nedeljo dopoldne pa je požar izbruhnil v stanovanju 24 letnega mizarja Erika Wuntschkeja v Nonči vasi, ki pa ga je uspelo še pravočasno zadušiti.

SINČA VAS. — Med učitelji, ki so bili imenovani za višje šolske svetnike, so po naših krajih Fritz Fleiss, ravnatelj ljudske šole Sinča vas, Alfred Loser, ravnatelj ljudske šole Smihel nad Pliberkom, Jožef Sporn, ravnatelj ljudske šole Žitara vas in ravnatelj ljudske šole Vrba v. p. Walter Kristof. Za šolskega svetnika je bila iz naših krajev imenovana Katarina Hoja, učiteljica ljudske šole Sinča vas.

Pred 9. gostovanjem dunajske drsalne revije

V času od 8. do 18. februarja 1968 bo gostovanje dunajske drsalne revije dalo Celovcu spet svoje znamenje. Tokrat pride njen ansambel v Celovec s sporedom pod naslovom »Epizode«, ki sta ga umetniško spet pripravila režiser Will Petter in Robert Stolz, za garderobo — 550 kostumov v vrednosti 3 milijonov šilingov — pa je poskrbel Edith Petter skupno z dunajskimi podjetji. Revija se bo tokrat predstavila s 17 solisti ter s pomnoženim, 40 članskim baletom. S sporedom »Epizode« je ansambel pričel nastopati 10. avgusta 1967 v Passauu, končal pa bo sredi leta 1969. Letos maja gre na veliko turnejo po Sovjetski zvezi. Skupno se bo s tem sporedom predstavil okoli 4 milijonom gledalcem.

Ker bomo o sporedu samem spregovorili pozneje, se bomo tokrat omejili le na tehnični potek letošnjega gostovanja. V času od 8. do 18. februarja bo revija v Celovcu nastopila devetnajstkrat. Premiera bo 8. februarja ob pol osmih zvečer. V naslednjih dneh bodo predstave vsak dan ob pol treh popoldne in ob pol osmih zvečer, v nedeljo 11. februarja pa tudi

še ob desetih dopoldne. V ponedeljek 11. februarja predstav ne bo.

Letos so za mladino predvidene 3 pocenjene predstave. Te predstave bodo 9. februarja ob pol treh, v nedeljo 10. februarja ob desetih in v torek 13. februarja ob pol treh popoldne. Za te predstave je predvidena vstopnina 30 šilingov, vendar le za mladino, medtem ko bodo morali odrasli doplačati 25 šilingov. Na splošno je letos določena ista vstopnina kot lani in sicer med 25 in 85 šilingov na osebo. Vstopnice so v Celovcu v predprodaji pri deželnem potovalnem uradu, poleg tega pa še pri njegovih podružnicah. Pri tem posebej opozarjamo na možnost skupinskih obiskov predstav od 20 oseb naprej. Za skupine so vstopnice pocenjene, izvzemši v sobotah in nedeljah.

Uprava umetnega drsališča ima za 24.999, 25.000 in 25.001. gosta pripravljena posebna priznanja, prav tako pa tudi za tri obiskovalce okoli 50.000. gosta. Poleg tega pričakuje v času gostovanja revije 500 tisočega obiskovalca mestne hale v letošnji zimi. Tudi tega obiskovalca ter obiskovalca pred njim in za njim čakajo posebna darila.

Ledeniki na Uralu

So na Uralu (veliko pogorje v Sovjetski zvezi, ki predstavlja mejo med Evropo in Azijo) ledeniki?

Na to vprašanje so znanstveniki do nedavnega odgovarjali negativno. Leta 1929 so sicer odkrili nekaj ledenikov v severnem delu uralskega grebena; bili pa so kratki in redki ter so jih imeli le za naključje. Znanstveniki so menili, da so glede podnebja neopravičeni, zakaj uralske planine niso tako visoke in so v področju celinskega podnebja.

Pred leti pa so sovjetski znanstveniki začeli podrobno raziskovati skrivnostne ledenike. Sedem let so posvetili temu delu in ob koncu izdali posebno monografijo o ledenikih na Uralu. Pogoji nastanka ledenikov so svojevrstni. Na polarskem področju Urala je predel, kjer veliko sneži. Vlažen veter nosi sneg na zahodni del grebena, kjer se topi. Ko se spreminja klima, se spreminjajo tudi ledeniki.

Uralski ledeniki so kratki, nikoli daljši od dveh kilometrov. Odkrili in raziskali pa so na uralskem področju kar 148 ledenikov.

Pivo, čaj in stave

zavzemajo važno mesto v življenju Angležev

Okoli 600 strani obsegajoč priročnik, ki ga izdaja britanski urad za informacije, je zanimiva zbirka najrazličnejših podatkov o življenju in navadah v Veliki Britaniji; razen običajne statistike vsebuje ta knjiga tudi vse drugo, kar utegne zanimati tujca in domačina. Zlasti pa seveda tujec iz tega priročnika lahko izve marsikaj o načinu življenja Britancev, ki se tudi po navadah delijo v Angleže, Škote, Waležane, severne Irce in prebivalce otoka Man.

Naj navedemo iz omenjene knjige nekaj zanimivih in v marsikaterem pogledu tudi značilnih podatkov.

Okoli 53,7 milijona Britancev živi v 14,5 milijona gospodinjstvih, med katerimi jih ima približno šest milijonov lastno streho nad glavami. Med vsakimi sto gospodinjstvi jih ima povprečno 98 vodovod, 90 angleško stranišče in 78 kopalnico.

Tedenska potrošnja povprečnega Britanca: kilogram mesa, perutnine in slanina, 75 gramov sira, 340 gramov sladkorja in marmelade, nad tri kilograme sadja in zelenjave, 1350 gramov kruha in 170 gramov masla.

Britanci zelo radi stavijo. Skupni promet stav (športnih loterijskih itd.) presega 900 milijonov funtov; vsota vlog pri stavah se je v petih letih povečala za 50 odstotkov.

Letna proizvodnja 300 pivovarn znaša 29,6 milijona sodčkov piva; za to pijačo plačajo Britanci skupno 770 milijonov funtov. Za cigarete, cigare in tobak izdajo 1,39 milijarde

Gospodarstvo in tehnika sta v preteklih dvajsetih letih zelo spremenili zunanji videz naših mest, ogromna gospodarska in industrijska podjetja prevladujejo na robu mnogih naselij; posledice: v neposredni sosesčini so zrasli iz tal bloki in stolpnice, novi mestni predeli in satelitska mesta.

Želji in sanjam o lastnem domu kot idealu popolnega stanovanja je mogoče ustreči le v najožjem okviru, ker vse večji gradbeni stroški in vse manjše zazidalne površine postavljajo temu načinu stanovanja nepremagljive ovire. Razlike med prejemki in stroški gradnje so vse večje. Zato zahtevajo prejemki državljanov, načrti urbanistov in pričakovani prirastek prebivalstva gospodarnjšo izrabo gradbenega prostora, urbanistična in gradbena gospodarska politika zahteva marsikje gradnje stanovanjskih stolpnice. Poleg tega taki stanovanjski veliki nekoliko omilijo togo zunanjo podobo satelitskih mest.

Arhitekti, ki se zavedajo svoje odgovornosti, skušajo v zadnjem času ohraniti vrednosti lastnega doma pri snovanju velikih stanovanjskih objektov s tem, da upoštevajo udobnost in hkrati vključujejo v načrte kulturne in socialne ustanove kakor tudi oskr-

bovalna in trgovska središča. Lastne štiri stene niso več največji dosežek; za zdravniško ordinacijo je treba prav tako najti prostor kakor za kavarno, za plavalni bazen prav tako kakor za kino, za pralnico, sušilnico in likalnico prav tako kakor za samopostrežnico.

Skupnost arhitektov Kowalski-Gericke v Hannoveru si je izposodila zamisel o novem načinu zidave stanovanjskih hiš pri starih Egipčanih. Po mnenju nižjesaških reformatorev naj bi bila piramidna hiša s trgovskim središčem osrednja točka satelitskega mesta v zvezi z javnimi zelenimi nasadi.

Na osnovni ploskvi 100×100 metrov hočejo zgraditi posnemovalci staroegipčanskih arhitektov stopničasto hišo z enajstimi nadstropji, vsako nadstropje postavljeno štiri metre bolj v ozadje. Nova piramida bi bila 36 metrov visoka. Za vzhodno, južno in zahodno stran od prvega do devetega nadstropja so severonemški graditelji piramide načrtovali eno- do štirisobna stanovanja, medtem ko bi bila severna stran na voljo za zdravniško odvetniško ali kako drugo prakso.

Vse pritičje bi bilo trgovsko središče, razdeljeno na razne pasaže s trgovskimi lokali. Poleg posameznih trgovin in veleblagovnice so v načrtu še kavarna, restavracija, pivarna in razni kioski. Kulturno, družabno in športno središče bi bilo jedro zgradbe. Predvideni so še: kino dvorana, dvorana za razne prireditve, plesišče in plavalna dvorana z bazenom v velikosti 15×15 metrov. V podpritičju bi bile šrambe, hišniška stanovanja, pralnice, sušilnice in likalnice.

V desetem nadstropju bi bila terasna kavarna, v kleti skladišča, uvozi, instalacijski prostori za vodo, tok, ogrevanje in naprava za sežiganje smeti in drugih odpadkov. Dve uvozni in izvozni progi bi vodili z glavne ceste do podkletne garaže z 296 prostori za parkiranje osebnih avtomobilov. Stopnišče, dvoje dvigal, jasek za instalacije in zračenje ter naprava, ki požira smeti in odpadke, dopolnjujejo opremo piramidne hiše.

Vsako od 115 stanovanj ima po vsej dolžini (7 do 16 metrov) štiri metre široko balkonsko teraso; v njeno ograjo so vgrajene posode za zelenje in grmičevje, ki onemogoča stanovalcem višjih teras radovedne poglede na terase pod njimi. Slikovite obloge in nepremakljive posode za cvetlice dajejo stanovalcem povsem novo počutje po zgledu starega babilonskega mesta Ninive in pravilničnih Semiramidinih visečih vrtov. Prav tako so pred etažami uradov idealni zračni prostori za oddih in odmor nameščenecv.

Pri vseh stanovanjskih prostorih se širijo stanovanja in spalnice, otroške sobe in kuhinje na zunanji strani, medtem ko so na

notranji strani predverja, predsobe, kopalnice, stranišča, garderobe in vzdane omare, vse posredno osvetljene in zračene.

Stopničasto hišo je mogoče zgraditi iz železobetona ali v jekleni skeletni gradnji z lahkimi vmesnimi stenami, z vnaprej izdelanimi ograjami in fasadnimi elementi ter instalacijskimi celicami. Stanovanjska piramida ustvarja povsem nov način življenja v stanovanju in idealno združuje zamisel mirnega zasebnega stanovanja in živahnega velemestnega življenja.

Drobne zanimivosti

● V hudi zimi številne reke zmrzejo. Zgornja, zmrznjena površina rek ribam ne škoduje, ker voda spodaj teče ter omogoča, da dobijo ribe dovolj kisika. Niti mraz ribam ne škoduje, ker se temperatura njihove krvi spreminja; kadar je voda toplejša, je toplejša tudi njihova kri in obratno. Ko pa se zmrznjena plast ledu v rekah in jezereh globlje, utegnejo ribe poginili. Zaradi debellega in dolgotrajnega ledu v vodi se zmanjša količina kisika v vodi ter se ribe zadušijo. Ta proces pospešuje zlasti sneg, ki pokrije led, kar ovira prodiranje svetlobe v vodo in onemogoča razvijanje zelenih alg, ki "izdihavajo" za ribe tako potrebni kisik. Pozimi so ribe "lene", srce jim bije slabše, manj jedo, nekateri pa — npr. jesetra, linja, jegulja in druge — zajame zimsko spanje, kakor hitro se zniža vodna toplota na 4 stop. C.

● Površina rastlinskega lista je po deset in desetkrat in še večkrat večja kot površina, na kateri rastlina raste. Tako znaša npr. skupna površina koruznega lista, ki raste na površini enega hektara, kar 12 hektarov. Skupna površina pšenice, ki raste na površini enega hektara, pa doseže 25 ha, krompirja pa celo do 40 hektarov.

● Površina rdeče krvničke (približno 2 mikrona debela, v premeru 7,5 mikrona) doseže pri človeku okrog 123 kvadratnih mikronov, medtem ko obsega prostorninska vsebina krvničke okrog 85 kubičnih mikronov. Celotna površina rdečih krvničk v enem kubičnem milimetru krvi s 5 milijoni krvničk znaša 615 kvadratnih mm, površina vseh rdečih krvničk v petih litrih krvi pa doseže okrog 3000 kvadratnih metrov. Pri konju (38 l krvi) znaša skupna površina rdečih krvničk 22.500 kvadratnih metrov (2,5 ha).

● Številne rastline se preživljajo ne samo s žranjem hrane iz zemlje, temveč tudi s mrčesom. Če mrčesojedne ali mesojedne rastline lovijo plen s posebnimi "zankami" ali "pastmi". Te "zanke" ali "pasti" imajo največkrat obliko posode s poklopcom, v kateri je tekočina, ki ujete žuželke "prekuhava". Ugotovili pa so, da ta tekočina ne deluje na vse žuželke. Tako ne more npr. ta tekočina uničiti gosnice nekega celjskega ponočnega moljca. Pa ne samo to. Gosnica tega moljca živi v tekočini in se preživlja z drugimi ujetimi žuželkami, ki bi jih morala pravzaprav "požreti" mesojedna rastlina.

● Gliste pogosto navajajo kot primer regeneracijske moči, kakršna je moč zasediti pri raznih živalih, zlasti pri nevretenčarjih. Če glisto presečemo, postaneta z regeneracijo — dve glisti. Proučevanje je dokazalo, da to drži, vendar pa samo tedaj, ko presečemo pri glisti prvi del telesa v dolžini 15 do 20 cm, ker lahko samo ti delci regenerirajo tudi zadnji del odsečenega telesa.

Moda in njene ambasadorke

Se pred kakimi petnajstimi ali dvajsetimi leti je dekle, ki se je odločilo za poklic manekenke, prestopilo mejo spodobnosti in stopilo na nevarna ter spolzka tla, polna pasti in skušnjav. Na manekenko so gledali kot na osebo, ki so njene "postranske" dejavnosti neprimerno donosnejše od smešno nizkih honorarjev, ki so jim jih izplačevala hiše za predvajanje novih modelov. Seveda so bila tudi že tedaj dekleta, ki so si s tem težavnim poklicom pošteno služile kruh; toda to so bile več ali manj izjeme.

Danes je poklic manekenke odličen in cenjen, kot na primer poklic tajnice kakšnega podjetja, stewardese pri letalski družbi, televizijske napovedovalke in podobno. Je sicer kratkotrajen poklic — kot na primer poklic nogometaša — ter zahteva mnogo porzljivovalnosti in precejšnje telesne napore, a tistim, ki "prodrejo", omogoča bajne zaslužke.

Za manekenke in podobno tudi za fotografske modele "objavljena dežela" ni samo v Ameriki. Tudi na tej strani Atlantskega oceana, v Angliji (kjer je doma Jean Shrimpton, kraljica manekenk, "najdražje plačani obraz sveta"), v Franciji, Italiji, Nemčiji je zaslužek, ki ga prinaša ta poklic, zelo velik, tudi zato, ker gre za poklic, za katerega ni nobenih meja. Polni list manekenke ali fotografskega modela uživa navadno večje prednosti od polnega lista kakšnega diplomata. Najsi prihaja iz Rima ali Pariza, Frankfurt ali Bangkoka, najsi bo njena narodnost kakršnakoli, bo dekle — fotografski model, za katero se trgajo velike modne revije vsega sveta, imelo povsod prosto pot.

Takšna je moč mode. Njenim ambasadorkam je vse dovoljeno. Polovale so skozi "železno zavezo" tudi tedaj, ko je bila hermetično zaprta. Ta mednarodna dekleta, ki so danes v New Yorku, jutri v Nairobiju, prihodnji teden v

Santiagu ali Hongkoku, ne poznajo problemov v zvezi z delovnim dovoljenjem. Problem je zanje, kako pričeti, prodreti, si ustvariti ime, se vpisati na seznam tistih petdesetih imen, slavnih po vsem svetu, na seznam izrednih žensk, priti na naslovno stran revije Vogue ali Harper's Bazaar, kar je za manekenko največji dosežek.

Nekoč so bile manekenke tudi fotografski modeli. Toda potem so izvedeli, da so lastnosti, ki jih zahtevajo od enih in drugih, različne, in tako sta nastala dva sicer sorodna, a vendar ostro ločena poklica.

"Obstaja šola za manekenke," pravi pariška kreatorka visoke mode Biki, "toda to je poklic, ki se ga ni moč priučiti v šoli. Manekenka se rodi iz neusmiljenih laboratorijskih preizkušenj, odkrijemo jo med preplašenimi dekleti, ki se zatečejo k nam in ki si služijo kruh v potu, ponižanjih in solzah. Za tisto, ki uspe, je ta poklic čudovit, toda pol do njega je težavna."

Za fotografske modele je potrebno eksotično ozadje. Zato velike modne revije organizirajo ekspedicije na vseh pet kontinentov, da bi odkrile izvirno ozadje. Najboljši fotografski modeli potujejo več kot stewardese v reaktivnih deli na krovu vesoljskih ladij. Manekenke jim zavidajo; sicer pa tudi one potujejo, če niso "stalne" (nameščenke v cer pa tudi one potujejo, če niso "stalne" in nameščenke v kaki modni hiši), temveč "leteče", svobodne profesionalke, ki prehajajo iz ene modne hiše v drugo. "Leteče" opravijo v času modnih revij (to je predvsem februarja in julija) celo po štiri predvajanja na dan, za vsak nastop pa zaslužijo — seveda če spadajo med "zvezde" — tudi več kot tisoč šilingov.

Vendar pa je poklic fotografskega modela bolj zapeljiv. Ne toliko zaradi polovanja po vsem svetu kot zaradi precej večjega zaslužka. Za dan poziranja, torej za osem

ur dela, znaša na primer tarifa fotografskega modela v Italiji 60 do 80 tisoč lir. Toda fotografski model mora znati biti ure in ure miren in negiben pred fotografom, pod lučjo reflektorjev, ki je včasih tako žgoča, da se topi ličilo na obrazu; mirne in negibne morajo biti mišice obraza, oči, celo misli, vse v zadušljivem fotografskem študiju. Katero izmed obeh trpinčenj — nenehna potovanja s prisiljenimi etapami, ali negibnost pipa — je bolj uničujoče?

Čeprav jih v šolah poleg ritmične telovadbe in blagovnanstva učijo tudi dietike, pa manekenke ne stradajo, da bi obdržale vilko linijo. Posebna dieta? Kje ne! "Kadar sedim med našimi polovanji z njimi pri mizi," pravi neka francoska kreatorka, "opažam, da imajo prav voljšo lakoto in jedo vse." Žrtve, najsi gre za manekenke ali fotografske modele, torej niso v prehrani, temveč v tem, da morajo dekleta v času napornega dela zgodaj v posteljo, zgodaj vstati, da morajo najmanj poldrugo uro presedeti pred ogledalom, preden se naličijo, da se vselej kažejo z veselim, žarečim obrazom, da se ne tresejo od mraza, kadar so januarja, ko piha burja, oblečene v kopalno obleko, in da se ne potijo, kadar se morajo pod žgočim julijskim soncem zavijati v krzno. Za vse to so potrebni železni živci, železno zdravje in železna volja.

Železno voljo pa potrebujejo manekenke predvsem takrat, kadar odločajo, kako bodo naložile svoj zaslužek, privarčevane tisočake in — kadar so na vrhuncu uspeha — tudi milijone; ki jih zaslužijo letno. Vsa ta dekleta imajo enako ustvarjene možgane: majhen računski stroj, ki prešteva minute dela in zaslužek, pa tudi leta, ki naglo minevajo. Njihova kariera je kratka, traja največ deset let, in misliti morajo na to, kar bo prišlo pozneje, ko bodo njihov obraz, ki so ga ljudje tolikokrat videli v revijah, na reklamnih lepakah in na modnih predvajanjih, dokončno — zavrnil.

RAZMIŠLJANJA OB KMEČKI PEČI:

Kako so se časi za kmeta in kmetijo spremenili

Z debelo odejo je v dneh prestopa v novo leto sneg pokrili naše poljane, dobrane, brežine, grape in grebene. Če izvzamemo ljubitelje smučarskega športa, ga gledamo vsi z večjo ali manjšo nevoljo. Postal je breme, ki ne ovira le prometa na cesti, marveč je tudi marsikomu prekrizal načrte njegovega dela, v gradbeništvu enako, kot v kmetijstvu in gozdarstvu.

Kako so se spremenile razmere v razmeroma kratkih 40 letih. Spominjam se svojih otroških let v vasi Mače pod Karavankami v Rožu. Že v novembru vsakega leta so tamkajšnji kmetje pričeli ugibati, kdaj bo padel sneg, kakšna bo zima, kakšen bo saninec in kaj se bo dalo pri prevozu lesa „iz vrha“, z Rut in Kozjaka na Bistrico ali pa celo v Svetno vas do Humberške žage zaslužiti.

Enako kot stari Mačani so ugibali Svečani, Rutarjani, Psinčiči in Rožani sploh. Nič drugače ni bilo pri Zilji, na Gurah in v goratem svetu Podjune. Zima je bila „zlata“ čas, ki je v kmečke hiše prinesla toliko denarja, da je bila z njim družina oblečena, da so bili plačani davki in da so kmetje nabavili še marsikaj drugega. Dobra zima in dober saninec sta v tistih letih prinesla v hišo več denarja, kot kmetovanje in kmečko delo ostalih devetih mesecev leta.

V tistih časih je veljal med nami kmečki rek: pozimi vozimo, da zaslužimo, poleti pa delamo, da družino prehranimo. Razvoj zadnjih 40 let, zlasti pa zadnjih 20 let je utemeljenosti tega reka pregrizel zadnjo

korenino. Vol, vprežna žival naših kmetov skozi stoletja, je s kmetij docela izginil, tudi konje po vaseh lahko že na prste seštejemo. Številna družina, povečana še s tremi in več osebami služinčadi, se je močno skrčila. In tako na kmetiji tudi ni več „furmanov“, kakor ni več volov in konj. Kmečko delo opravlja povsod traktor, v globeli gorskih poti pa so se zagrizli goseničarji in iz njih napravili široke in položne ceste, po katerih prevažajo les poleti tovornjaki, če je pa treba, pa tudi pozimi. Kolarji ali radarji in kovači so izumrli in gostilne nimajo več zaslужka od zimskih „furmanov“, ki so se tam med poljo gredli. In ne bo trajalo več dolgo, pa bo ta idila tudi že med mlajšimi kmetovalci šla v popolno pozabo.

Za tistega, ki ga doume, čas ni postal bolj neizprosni

Za kmečkega človeka so bili časi že vedno trdi. V idilah „furmanov“ ter „mrzle rose in ostre kose“ morebiti bolj kot danes. Gozdni veleposestnik in lesni trgovec sta bila pri odmerjanju zaslужka „furmanov“ trda in skopa. Njiju je kot neke vrste kmečka delodajalca medtem zamenjala trgovina in z njo povezana industrija. Vzel ali praznino, ki je začela nastajati s popuščanjem povpraševanja za kmečkimi „furmani“ je omilila država v letih povojne bede in revščine, v letih, ko za prebivalstvo ni bilo dovolj kruha, mleka, mesa in masti. Obvezni odkup in državno zajamčene cene za krušno žito in mleko, do gotove mere pa tudi za klavna goveda in prašiče, ki jih je sklenila leta 1951 s takimi imenovanimi kmetijskimi tržnimi zakoni, so bila pravzaprav za kmeta le nadaljevanje vezanega gospodarstva vojnih in prvih let po drugi svetovni vojni, in sicer v pozitivnem smislu.

Prva velika sprememba

Kmetijski tržni zakoni so omogočili, da je začel zaslužek za prodano mleko in za opitane živali postopoma nadomeščati čedalje bolj usihajoči zaslužek, ki sta ga kmečkim ljudem dajala zima in dober saninec. Kdor je po letu 1950 čas doumel in kdor je novim tržnim pogojem odgovarjajoče intenziviral pridelovanje krme ter reje goveje živine in prašičev, je postopoma boljše shajal, kot v letih, ko je služil denar s kmečkim prevozništvom, čeprav so njegovi gospodarski izdatki in izdatki za družino z naraščajočo draginjo neprestano naraščali.

Sedaj brez pridržka laho rečemo, da so tudi kmetje naših vasi enako kot kmetje v deželi in državi ugodnosti, ki so jih prinesli kmetijski tržni zakoni, izdatno izkoristili. Nekateri bolj, drugi manj, toda tistih, ki jih niso izkoristili, je bore malo, ker jih je medtem že zgledal zob časa.

Že nekaj let je od tega, ko smo stopili v čas, ko pridelamo za domače potrebe, se pravi za potrebe prehrane domačega prebivalstva preveč pšenice, preveč mleka in preveč klavnih govedi. Stopili smo v čas, ko je treba s temi pridelki ali pa izdelki iz njih trgovati z inozemstvom, kjer pa ne veljajo tako ugodni zakoni, kakor veljajo na

Nahajamo se na začetku novih dalekosežnih problemov

Mislim, da postaja sedaj vsakomur očitno, da se nahajamo kmečki ljudje na začetku novega obdobja v zadnjih 20 letih. Doba zagotovljenega odkupa naših glavnih pridelkov mleka in klavnih živali se nagiba h koncu, stopamo pa v čas, ko bo o zanesljivosti odkupa odločala le še kvaliteta in organizirana ponudba. Čas razmeroma ugodnih zajamčenih cen pa je gotovo pri kraju.

To je resnica, ki stoji pred nami, s katero se moramo soočiti in kateri moramo brez-pogojno začeti prilagajati svoje kmetovanje, v kolikor ga doslej še nismo. Prvo poskušnjo teh problemov smo dobili že novembra minulega leta, ko so se gnojila in krmila podražila, cena, po kateri dobimo mleko dejansko plačano, pa je padla. Ta cena bo v kratkem še bolj padla.

Akcija pitanja telet je vaba

Medtem pa smo dobili tudi že drugo in tretjo poskušnjo. Druga poskušnja obstoja v akciji pospeševanja pitanja klavnih telet na težo 120 do 150 kg, da bi se s tem zmanjšale dobave mleka mlekarnam. Država sicer zagotavlja za opitanje takih telet 800 šilingov prispevka, toda istočasno zahteva od kmeta obvezo, da mlekarni ne bo oddal niti litra mleka več. V tem primeru pa ne nastane le vprašanje, kam z preostalim mlekom, ko ga za opitanje takega teleta ne potrebujemo več kot 1000 litrov, medtem ko ga krave v državnem povprečju dajo 3000 l na leto. Pri tem nastane tudi vprašanje rizika takega pitanja, rizika tako v pogledu na to, ali bo vsakomur uspelo teleta do kraja spiliti, kakor tudi rizika v pogledu na to, ali bo potem cena na trgu tudi krila proizvodne stroške.

Kmetijska znanost in praksa sta soglasni v tem, da je pitanje telet najdražji in najbolj dvomljiv posel kmetovanja in da zahteva od človeka največ znanja in največ doslednosti. Direktor bavarskega deželnege zavoda za živinorejo v Grubu, dr. Hermann Bogner pravi, da je bila misel, da je za pitanje telet najbolj pripraven kmečki obrat, napačna. Praksa je pokazala, da zahteva pitanje telet na težo 120 do 150 kg veliko lastnega kapitala in velike sposobnosti človeka. Pri pitanju je treba doseči dnevni prirastek 1 kg do 1,20 kg, drugače je pitanje zguba. Zguba pa je tako uspešno pitanje tudi, če teleta dobijo drisko, ki nikjer ni bolj nevarna kot pri teletih. S tem v zvezi dr. Bogner pravi, da že dvakratna driska v dobi pitanja lahko povzroči zgubo v vrednosti 120 do 180 šilingov, tudi če jo pravočasno opazimo in uspešno odpravimo.

Iz njegovih izjavanj lahko zaključujemo, da je pitanje telet na težo 120 do 150 kg, ki je močnejše samo z mlekom ali mlekom v prahu, lahko uspešno le v večjih skupinah po 100 in več telet hkrati, za katerih oskrbo

so na razpolago 2 do 3 specializirani strokovnjaki, poleg njih pa dosti denarja za potrebne investicije, ki so predpogoj za natančnost pitanja.

Spričo tega lahko rečemo, da v kmečkih rejah pitanje telet na težo 120 do 150 kg na splošno ne pride v poštev. Nikakor pa ne pride v poštev tam, kjer bi se hoteli tega docela znova lotiti, brez primerne znanja in brez potrebnih izkušenj. V takih primerih bi šel verjetno že prvi poizkus po vodi. Tako je torej sedanja akcija povečanega pitanja klavnih telet za kmečke ljudi le vaba, kateri naj nikar ne nasedajo. Akcija je vaba, kakor je bila svojčas vaba akcija pitanja mladih goved na Baby Beef, ki je v kmečkih rejah docela propadla, ker tudi cena ni bila v nobenem sorazmerju med proizvodnimi stroški. Gotovo pa je eno: državo bo stala veliko denarja, ki bi ga bilo mogoče drugače pametneje izkoristiti.

Iluzija topljenega masla

Podobno neosnovana je tretja poskušnja, ki pa jo pripravlja sklad za gospodarstvo z mlekom. To je akcija ponudbe topljenega masla na trgu po 30 šilingov za kilogram. Doslej topljenega masla na avstrijskem trgu skoraj ni bilo, ker tudi povpraševanja za njim ni bilo. Sedaj namerava sklad za gospodarstvo z mlekom letno pretopiti okoli 1000 ton masla, ki stane 40 šilingov kilogram. Za dosego kilograma topljenega masla je potrebnih 1,20 kg presnega masla. K temu je treba prišteti še stroške topljenja in ustreznega pakiranja, kar bo gotovo povzročilo, da bodo proizvodni stroški topljenega masla znašali najmanj 50 šilingov. Ker pa ga hoče sklad na trgu prodajati po 30 šilingov, nastane vprašanje, kdo bo doplačal manjkajočih 20 šilingov: kmetje z zvišanjem kriznega groša ali pa država? Pri vsem tem pa je še vedno najvažnejše vprašanje: kdo bo kupil topljeno maslo, če je presno okusnejše in če je cena margarine znatno nižja!

Ne dopuščajmo igre z alpskim kmetom!

Kakor sedaj izgleda, so v agrarni politiki naše države na delu sile, ki hočejo bremena nastalih razmer predvsem zvaliti na rame alpskega kmeta, na drugi strani pa docela prizanesli in še naprej pomagali velikemu kmetu v ravninskih predelih, ki so pripravi za pridelovanje žita, koruze in sladkorne pese. Prve tri poskušnje, ki smo jih dobili na dosedanjih poli reorganizacije trga s kmetijskimi pridelki, so razpršile vsak dvom o tem.

Že doslej so imeli veliki kmetje in veleposestva v ravninskih predelih države pred kmeti alpskega predela velike prednosti. Prednosti ne le v tem, da so v njihovem območju velika mesta in industrijska središča, marveč tudi v tem, da so bila poleg subvencij na ceno žita in poleg ugodnosti karteliranih cen za sladkorno peso, deležna tudi še prispevkov na ceno mleka in prispevkov za dopitanje govedi, ki so jih pokupovala v alpskem predelu. Alpski kmet od prispevkov na ceno žita ni imel nobenih koristi, ker ga ni prideloval za trg, marveč kvečjemu za svoje lastne potrebe.

Brezbrižnost ali obup ne bosta pomagala

Sedaj pa smo stopili v čas, ko je država ravninskim kmetom, ki pridelujejo žito za trg, zvišala ceno rži za 7 grošev, ceno ječ-

mena pa za 10 grošev in to za tem, ko je že prej zvišala ceno koruze. V isti sapi je z zvišanjem kriznega groša znižala ceno mleka, možnost njegovega vnovčenja pa postaja že sedaj dvomljiva. K vsem je zadel alpskega kmeta še s podražitvijo gnojil, katere pa še ni konec, in s podražitvijo krmil, vse pa v času padajočih cen lesa.

V takih okoliščinah preostane za alpske kmete, kamor sodimo tudi kmetje ob Zilji, po Rožu, na Gurah in širom Podjune edino upanje, da se bo tekom leta uresničil pregovor, po katerem se ničesar ne je tako vroče, kakor se kuha. Toda tudi to upanje nas ne sme zavesti v brezbriznost, niti ne v obup. Brezbriznost in obup nas lahko spravita ob zaslužek našega drugega „saninca“, ki ga nam daje naša edina pravilna preusmeritev na govedorejo in proizvodnjo mleka, marsikje pa tudi na prašičerejo in pridelovanje koruze. Kar je sedaj potrebno, je zavestna akcija od spodaj navzgor za proizvodnjo organizirane kvalitete in pogodbenega kmetovanja na vasi z živilsko industrijo. Druge poti ni!

To bodi za zaključek našega razmišljanja ob kmečki peči, ki smo ga začeli s spomini na zimski „saninec“ in na čas kmečkih „furmanov“, še enkrat jasno in nedvoumno poudarjeno.

Blaž Singer

Te zimske idile kmečko življenje današnjega časa ne pozna več

LESLIE CHARTERIS

Nitka na petelinu

Simon Templar, bolj znan pod imenom Svetnik, je drvel v svojem športnem avtomobilu po Collinsovi Aveniji v Miamiu s hitrostjo, ki je bila kakšnih deset kilometrov nad dovoljeno. Poleg njega je sedela Patricia Holme in njeni zlati lasje so valovili v blagem vetriču.

»Za tem se nekaj skriva, Simon! Nekaj, zaradi česar se je Lida Veriti na smrt ustrašila. Da si jo samo slišal, s kakšnim glasom je telefonirala!«

»Ti jo bolje poznaš. Ni malce histerična?«

»Niti najmanj. Lida je lepotica, iz dobre družine, njen mož je v mornarici. Prepričana sem, da je zabredla v nekakšno težavo.«

»Zakaj potem ni obvestila šerifa?« je nejevoljno vprašal Svetnik in ustavil avto pred neonsko reklamo, na kateri se je prižugal in ugašal napis KLUB NA PALUBI. Ob vhodu v ograjen parkirni prostor, skozi kate-rega je bil edini dostop do zasidrane ladje, preurejene v razkošen klub, je stal vratar v načičkani uniformi višjega mornariškega oficirja iz kdove katere dežele.

»Admiral, ali lahko pristaneva?« »Slišal sem že za vas, gospod Templar, vendar vas ne morem pustiti v klub.«

»V redu. Nočete naju pustiti v klub, toda nama tudi ne boste preprečili, če kljub temu poskusiva priti na palubo. Povabila naju je Lida Veriti.«

Kar niso mogle doseči besede, je dosegel dvajsetdolarski bankovec. Toda Lide ni bilo na ladji...

»Dober večer,« je nenadoma stopil k njima pretirano uglašen neznan mož, ki mu je vsiljivost sijala že kar iz oči. »Dovolite mi, jaz sem Esteban. Dobrodošli v našem klubu. Tukaj igramo samo poštene igre. Vam je všeč ruleta, faro ali pa morda poker?«

»Nocoj nič. Iščeva Lido Veriti. Je morda tukaj?«

»Zal mi je, vendar se mi zdi, da je že odšla.«

»Obvestila naju je, da bo v vašem klubu,« je pripomnila Patricia. »Odkrito vam bom povedal,« se je žalostno nasmešnil Esteban. »Lidi Veriti so bile vse velike, tvegane polne partije. Mogoče je izgubila preveč in se je vrnila v hotel po denar. Izvolita kozarček, dokler ne povprašam in zvem kaj več...«

Esteban ju je pustil ob diskretno razsvetljenem baru na palubi in se nekam izgubil.

»Zelo romantično je tukaj,« je sanjavo vzdihnila Pat. »Vendar ne vem, zakaj, toda nekaj mi tukaj ni všeč.«

V istem trenutku se je prav blizu razlegel pok.

»Simon, kaj je to?« se je zdrznile dekle.

»Najbrž ima kdo težave z avtom,« se je v pogovor vmešal barman. »Ali pa je motorni čoln...«

»Ne bi rekel,« je odgovoril Svetnik in potegnil Pat za seboj. Stekla sta z ladje proti palmam na bregu.

V senci tropskih stebel sta kmalu našla gmo to na tleh.

Lida Veriti! V roki je držala revolver. Reče madež na levi strani prsi je obrobljal majhno, toda globoko rano. Se preden je potipal njene negibno roko, je bilo Svetniku jasno, da je mrtva. Stal je poleg trupla in se trudil, da bi povezal dejstva, ki jih je imel na voljo. Tukaj je truplo, rana, orožje... Znana sta tudi čas in kraj dogodka... Iz razmišljanja ga je odtrgalo sopihanje človeka, ki je pritekel z ladje.

»Natakar me je obvestil, da se je nekaj pripetilo,« se je ustavil sredi stavka, ko je zagledal truplo. »Ali je... ali je... mrtva?«

»Da.«

»Škoda, bila je zlata ženska!«

»Nekdo je bil drugačnega mnenja!«

»Toda saj vendar drži revolver. Nočete reči...«

»Nekdo jo je ubil,« ga je prekinil Svetnik.

»Nemogoče, gospod Templar. Te je očitno samomor.«

»Lida nikoli ne bi storila tega...« se je uprla Pat. »Dobro jo poznam.« »Danes je na ruleti izgubila veliko denarja. Morda je izgubila celo več, kot bi lahko izplačala,« je dodal Esteban. »Obvestiti moram policijo. Ne dotikajte se ničesar!«

»Prijatelj, zdj se mi, da se bom preden se zdani, moral dotakniti še marsičesa,« ga je s pogledom ošvrknil Svetnik.

»Admiral,« je še vedno stal na svojem mestu ob vhodu na parkirni prostor.

»Je Lida Veriti odšla iz kluba?« ga je vprašal Svetnik nekaj minut za tem, ko je našel truplo.

»Pred četrtr ure,« je odgovoril vratar.

»Zakaj je niste ustavili? Vedeli ste, da jo iščemo.«

»Mislim sem, da ste jo srečali. Razen tega pa ni moj posel, da bi ustavljal in izpraševal goste. Ste opravili?«

»Midva ne, nekdo drugi pa.«

»Ne razumem vas,« se je čudil Admiral.

»Mrtva je!«

»Nemogoče... Maloprej ko je šla mimo mene, se je smehljala. Ko bi bil vedel, da se bo ubila...«

»Zanimiv zaključek,« je ugotovil Svetnik. »Kdaj sem vam pa rekel, da je napravila samomor?«

Admiral ni bilo lahko zvesti:

»Sveda mi niste rekli, toda kdo bi lahko kaj žalega storil tej simpatični in fini gospe! Povejte mi, prosim vas, kaj se je pravzaprav zgodilo!«

»Ustreljena leži tamle pod palmami poleg plaže. Ste morda opazili, da se je kdo sukal tukaj okrog?«

»Ne, precej zaposlen sem bil ves

»Ničesar nočem reči. Vi ste prvič omenili samomor, čeprav se tudi jaz strinjam s tem, da si Lida Veriti ni sama pognala krogla v prsi. Ženskam ni všeč tak samomor. Raje imajo spalne praške ali kaj podobnega...«

»Obležena je bila v zeleno svilen obleko, na petelinu revolverja pa sem našel eno nitko,« je pripomnil Svetnik. »Ali to ne diši po tem, da je morda nekdo poskušal z robcem brisati prstne odtise z revolverja? Me boste zdaj aretirali, šerif?«

»Ni nobene potrebe, da bi to storil. Toda za vsak primer se ne oddaljujte preveč.«

»Ne bojte se, prav blizu bom ves čas,« se je zasmejal Svetnik.

*

Simon in Patricia sta se vrnila v klub na kozarček whiskyja. Pri točilni mizi sta se srečala z lastnikom Estebanom. Njegove kuščarske oči so radovedno gledale v Svetnikov tajinstveni obraz.

»Lida nikoli ne bi sama prišla sem,« ga je presenetila Patricia. »Njen mož je trenutno v Tokiu. S kom je prišla v klub?«

»Maloprej ste rekli, madame, da je prišla sem na sestanek z vami,« je spretno odgovoril Esteban.

»Nocoj da, toda Admiral,« jo odlično pozna, mu je odvrnil Svetnik. »S kom je prihajala prej?«

Esteban je molčal.

»Poslušaj, prijatelj. Lahko ti prihranim nekaj sitnosti, lahko pa ti jih tudi nakopljem. Zato govori!« mu je zagrozil Svetnik.

»Večkrat je prišla z Morrisom Careom. On je, kako bi rekel, playboy. Ni več mlad, toda šarmanten je. Dal vam bom njegov naslov.«

Svetnik je našel Carea v majhni

Smeh stoletij

V Parizu so pripravili veliko pojedino in nanjo povabili tudi neko rusko damo, ki pa je slučajno zamudila. Talleyrand je bil zaradi tega nejevoljen in je rekel sosedu v jeziku, za katerega je mislil, da ga Rusinja ne razume:

»Če kakšna dama ni ne lepa ne mlada, bi morala priti o pravem času in nas ne bi smela pustiti čakati.«

Toda dama je razumela, kaj je rekel; obrnila se je in mu odgovorila v istem jeziku:

»Če je kaka dama tako nesrečna, da mora pri obedu sedeti z nevljudnimi ljudmi, pride še vedno dovolj zgodaj.«

•

Talleyrandu so некоč naročili, naj napiše kritiko o zaščitnih carinah. Stari politik je napisal o tem spis in ga izročil tajniku, naj ga prepiše. Ko je tajnik vnil delo diplomatu, ga je avtor vprašal, kaj sodi o stvari.

»Hm, to je zelo duhovita razprava, toda oprostite, da mi ni čisto jasno, ali ste za zaščito carine ali proti njej.«

Talleyrand se je nasmešnil:

»No, potem je kritika povsem v redu!«

•

Da bi uničil Anglijo, se je Napoleon odločil za »celinsko zaporo«. Ukazal je, da ne sme v njegovih deželah nihče kupiti od Angležev nobene stvari. Ko pride v neko vas k domačemu župniku, ga zasači pri prazenju kave, kupljene od Angležev.

»Kako to, da vi uporabljate blago, ki je prepovedano!«

»Toda, veličanstvo, saj vidite, da ga le sežigam!«

čas. Poleg tega pa je še stranski izhod iz palube na plažo. Tudi vi ste ga uporabili, ali ne?«

*

Šerif Huskins je zasliševal Simona Templarja in Patricia Holme v razkošno opremljeni Estabanovi pisarni.

»Priznati moram, da nisem ravno vesel tegale srečanja,« je brez ovinkov dejal šerif svetniku. »Priznajte, da ste prišli sem zaradi uboja?«

»Tokrat ste v zmoti, šerif,« se je nasmešnil Svetnik. »Iskal sem živo Lido Veriti.«

»Toda, hm, vedno se znajdete kje poleg kakšnega mrliča. To je že kar navada...«

»Hočete reči, da sem jo jaz ubil?«

vili nedaleč od Collinsove Avenije.

»Zaenkrat mi recite kar Svetnik,« se je predstavil Simon Templar. »In tole je Patricia Holme. Najini vohuni so nama sporočili, da ste bili nocoj v klubu z Lido Veriti. Zakaj ste odšli iz kluba brez nje?«

»Ne razumem, kaj hočete s tem,« se je razburil Care. »Nimate pravice...«

»Lida je bila najina prijateljica. Prosila naju je, naj ji pomagava. Pred eno uro jo je nekdo ubil na obali.«

»Nemogoče! Hočete me prestrašiti. Naredila je samomor...«

»Kdo vam je to rekel?«

Care je ugovarjal. Svetnik se je odločil, da mu postavi zelo koščljivo

Izberite tudi vi!

- Davorin Ravljen: **MRTVI OGNJENIK**, roman iz kmečkega življenja, 268 str., ppl. 16 šil.
- Zofka Kvedrova: **VLADKA IN MITKA**, povest o življenju z otroci, 112 str., br. 3 šil.
- T. O. Loekken: **ZMAGA KLAYSA BJERGA**, roman s podeželja, 320 str., ppl. 12 šil.
- Jan Welzl: **NA ZLATEM SEVERU**, spomini glavarja Eskimov, 256 str., ppl. 9 šil.
- Ivan Matičič: **FANT S KRESINJA**, roman s podeželja, 220 str., ppl. 15 šil.
- France Bevk: **ČRNI BRATJE**, povest iz življenja dijakov, 88 str., ilustr., br. 4 šil.
- Luigi Pirandello: **POKOJNI MATIJA PASCAL**, roman iz meščanskega okolja, 260 str., ppl. 14 šil.
- Vladimir Levstik: **PRAVICA KLADIVA**, povest koroške vasi, 144 str., br. 3 šil.
- Johan Bojer: **ERIK EVIE**, roman iz življenja na severu, 244 str., ppl. 14 šil.
- **POŽGANA RADOVNA**, in druge zgodbe, Slovenske večernice, 144 str., br. 5 šil.
- Jerzy Żulawski: **NA SREBRNI OBLI**, roman o potovanju na Luno, 264 str., ppl. 12 šil.
- Julija Bračič: **GRAŠČINSKI STRADARIJ**, zgodba o boju kmetov za pravico, 176 str., br. 5 šil.
- Mathilde Seroo: **ČRNA REPUBLIKA**, roman iz življenja novinarja, 296 str., ppl. 15 šil.
- Miško Kranjec: **MACESNI NAD DOLINO**, povest s podeželja, 152 str., br. 7 šil.

Knjige lahko dobite v knjigarni

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

vprašanje. Bil je to strel v prazno, ki pa je vseeno zadel v tarčo.

»Dajem vam zadnjo priložnost. S šerifom ne bo šlo tako gladko. Šerif vas bo prav gotovo moral spomniti na to, da je revolver, ki so ga našli v Lidini roki, registriran na vaše ime.«

»Prosila me je, naj ga ji posodim...«

»Lahko bi si mislili, zakaj hoče imeti orožje?«

»Dejala mi je, da ima sestanek z nekom, ki se ga boji. Bila je zelo skrivnostna in ni mi dovolila, da bi jo spremljal.«

»Torej takrat niste sumili, da namerava narediti samomor?« mu je Svetnik postavljal čedalje neprijetnejša vprašanja. »Kako ste potem zvedeli za samomor?«

»Nekdo mi je telefoniral iz kluba pred vašim prihodom. Sporočili so mi, da je Esteban naročil, naj molčim. Veste, z Estebanom sva družabnika. V klub mu vodim nove stranke, ki kockajo in pijejo. To ni nič protizakonitega.«

»Morda. Kaj pa vaše pogoste poroke z vdovami in starimi gospodičnami, ki ste jih vodili tja, pa ločitve in lepe odškodnine?«

»To nima nobene zveze z umorom.«

»Bomo še videli,« je odgovoril Templar in skupaj s Patricia odšel iz Careove vile.

*

»Ne razumem te, Simon,« se je jezila Pat med vožnjo. »Zakaj si pustil Carea? On je v zvezi z Estebanom in od njega je dobil navodila, kaj naj ti odgovori. Lida je bila vendar ustreljena z njegovim revolverjem...«

»Prav v tem grmu leži zajec,« se je smehljajal Svetnik. »Vse je preveč preprosto, da bi bilo. Če bi bil Care ubijalec, potem gotovo ne bi pustil svojega revolverja na mestu zločina. Lida je bila zapletena v neko izsiljevanje, vendar Care tukaj ni mogel imeti prstov vmes. Njegov način dela je finejši...«

Templar je spet ustavil avto pred neonsko reklamo z napisom KLUB.

»Ukazano mi je, naj nikogar več ne puščam v klub,« ju je ustavil »Admiral« pri vratih.

»Morda, toda ne pozabite, da naju kliče šerif.«

»Zal mi je gospod, toda ukaz je ukaz...«

To so bile »Admiralove« zadnje besede. Svetnikova pest je šinila kot blisk in pristala pod njegovo brado. »Admiral« se je stegnil po tleh, kot je bil dolg in širok.

»Pat, pojdi in zamoti Estebana. dokler ga ne zvežem. Takoj bom prišel za teboj.«

Natanko čez osemindeset se-

kund je bil Svetnik že pri Patricia v Estebanovi pisarni.

»Kaj spet pomeni vse tole sredi noči?« se je upiral Esteban.

»Zanima me vsebina vaše blagajne,« je odgovoril Svetnik in potegnil revolver. »Štel bom do tri. Odprite blagajno! Ena... dve...«

Esteban si ni mogel pomagati. Svetnik je začel preiskovati blagajno.

»Gospod Templar, odložite revolver!« je zadonel od vrat mogočen glas. »Kaj to pomeni?«

»Samo izvolite,« se je zasmejal Svetnik šerifu Huskinsu. »Nazadnje boste vendar lahko nekoga zaprli. Lido Veriti so izsiljevali in zato je poklicala na pomoč mene in ne vas. To mesto je vedno polno žena, ki pridejo na počitnice brez svojih mož, in narobe. O vseh teh ženah brez mož bi se dala sestaviti imenitna kartoteka. In nekdo jo je tudi napravil.« Svetnik je vrgel na mizo majhen zvezek...

»Samo pogledajte, šerif! Imena, naslovi, zanimive posameznosti...«

»To je podtikanje. Ta zvezek ni bil v moji blagajni...« je stokal Esteban.

»Nihče ni rekel, da je zvezek bil v vaši blagajni,« ga je prekinil Svetnik. »Toda ker ste bili vi najbolj sumljivi, sem moral najprej pogledati, če ni v vaši blagajni kaj dokaznega gradiva. Žal nisem našel ničesar... Razen tegale!« Templar je dal šerifu kos papirja.

»Ček na Estebanovo ime,« je dejal Huskins. »Najemmina za parkirni prostor za januar. Kaj to pomeni, gospod Templar?«

»To pomeni, da je Admiral« plačeval Estebanu najemnino, da je razpolagal s parkirnim prostorom pred klubom. Lido Veriti je ubil »Admiral!«...

»Vratar!?« je vzkliknila Pat.

»Da, natanko tako je,« je odvrnil Svetnik. »On je najboljše vedel, kdo s kom prihaja v klub, in poznal je tudi Lido in njenega gigola Carea. Toda Lida se »Admiralu« dati denarja in rekla mu je, da bo o vsem obvestila mene. Poskusila ga je celo ustrašiti s Careovim revolverjem. On pa je skočil nanjo, ji iztrgal orožje in jo ubil. Glejte, tu so njegove bele rokavice, ki jih je vedno nosil. Na njih boste opazili sledove smodnika. In nitka na petelinu je prav takšna-le...«

»Bravo, Simon,« je šerif potrepljal Svetnika po rami. »To ste res dobro izpeljali. Esteban vam mora biti hvaležen, ker ste ga izvlekli iz kaše.«

»Hvaležen,« je godrnjal Esteban. »Z Admiralom sva bila dogovorjena, da mi bo dajal polovico zaslužka. Ta podgana! Nikoli mi ni niti omenil, na kakšne načine je slu-

žil in koliko!«

Avstrijski dogodki

Petdesetletnica velikih zimskih stavk

V delavskem domu v Wiener Neustadtu se je SPÖ minulo nedeljo spominjala začetka velikih januarskih stavk leta 1918, ki so po svoje doprinele k razpadu avstro-ogrske monarhije in k nastanku Republike Avstrije. Ker bomo letos 12. novembra praznovali 50 letnico razglasa Republike Avstrije, ni odveč, če na kratko nanažemo razvoj teh stavk.

14. januarja 1918 so pod vplisom velike oktobrske revolucije pričeli stavkati delavci Daimlerjeve tovarne v Wiener Neustadtu. Isti dan in naslednjega dne so se jim pridružili delavci po industrijskih podjetjih Berndorf, Hirtenberg, Enzesfeld, Leobersdorf, Neunkirchen, St. Veit, Ternitz, Wimpasing, Weissenbach in Wöllersdorf. Dva dni pozneje, to je 16. januarja se je stavka razširila skoraj na vsa nižjeavstrijska industrijska podjetja, isti dan pa so stavkali tudi dunajski delavci. 17. in 18. januarja so se jim pridružili zgornjeavstrijski in štajerski delavci ter delavci v Budimpešti in Krakovu.

V zvezi s temi stavkami je prišlo 17. januarja in v naslednjih dneh na Dunaju do volitev delavskih svetov, ki so se naslednji dan združili v skupni delavski svet, ki ni le prevzel vodstvo stavk, marveč je igral tudi v revoluciji 1918-19 pomembno vlogo. Za temi stavkami je prišlo februarja 1918 do znamenitega upora mornarjev v Boki Kotorski.

Za 900.000 manj turističnih nočitev

Turistično leto 1966-67, ki je končalo s 31. oktobrom 1967, je naša država po podatkih zvezne gospodarske zbornice zaključila s 63.524.000 nočitvami. V primerjavi s turističnim letom 1965-66 je njihovo število nazadovalo za 1,4 % ali za 905.000. To nazadovanje je šlo izrecno na račun nadzorovanja nočitev inozemskih turistov. Število nočitev domačih turistov se je povečalo za 3,1 % na 19 milijonov 469 tisoč, medtem ko je število nočitev inozemskih turistov nazadovalo za 3,3 % na 44.055.000. Največji upad pri inozemskih nočitvah sta zabeležili Koroška in Tirolska. Na Koroškem so te nočitve nazadovale za 8,3 % ali za 479 tisoč nočitev, na Tirolskem pa za 447.000 nočitev. Število nočitev nemških turistov je nazadovalo za poldrug milijon, vendar so bili na inozemskih nočitvah še vedno udeleženi s 75,5 %.

Zgledno delo WIFI v letu 1967

Ko je predložil program dela v prvem polletju 1968 je predsednik inštituta za pospeševanje gospodarstva (WIFI) pri koroški zbornici obrtnega gospodarstva, komercialni svetnik Tibor Jermendy, podal tudi pregled o delu inštituta v letu 1967. Po tem poročilu je imel inštitut lani skupno 1058 tečajev, seminarjev in predavanj za izobraževanje svojih članov in njihovih sodelavcev. S tem je lani število svojih prireditev povečal za 24 odstotkov, kar je predvsem omogočilo veliko novo poslopje za poslovanje zbornice v celovški kolodvorski cesti. Prireditve inštituta se je udeležilo 43.774 ljudi, celokupno pa so prišle prireditve na lepo število 21.191 učnih ur, kar je za 12,3 % več kot v letu 1966. Poleg tega je inštitut lani izvedel 723 posvetovanj o racionalizaciji obratovanja podjetij svojih članov. Večina teh posvetovanj je bila na licu mesta po podjetjih.

Za letošnje prvo polletje ima inštitut na programu 400 različnih prireditev. Njihova vsebina in čas njihovega pričetka sta razvidne iz zadnje brošure, ki je na razpolago pri upravi inštituta. Poleg tega ima v programu še 3 pomembnejše razstave in sicer od 20. do 30. marca razstavo pod naslovom „Podjetnik biti je težko“, v času od 9. do 19. maja pa razstavo pod naslovom „Bolj načrtovati, bolje graditi, bolje stanovati“. Na letošnjem koroškem sejmu pa se bo predstavil z razstavo „Denar, pravi okras“.

PEČI in
ŠTEDIŠNIKI
v največji izbiri

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobro vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA I. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutranja opazovanja — 7.10 Včeraj zvečer v svetu — 7.20 Jutranja telovadba — 8.10 Jutranja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Slavni dirigenti, slavni orkestri — 14.15 Lepi glas — 14.45 Mednarodne gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Majhne dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Šport z vsega sveta.

Sobota, 20. 1.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 6.09 Pet minut agrarne politike — 9.00 Smeh spada k lepemu vedenju — 12.55 Smučarske tekme na Hahnenkamm — 13.30 Tehnični razgledi — 13.45 Znameniti dirigenti Mozartovih skladb — 14.30 Iz literarne delavnice — 15.00 Velika simfonija — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Evropa poje: Madžarska — 18.45 Pesmi in balade — 19.45 Hölbergov kaledon — 20.00 Portret — 21.00 Avstrijski samostani.

Nedelja, 21. 1.: 8.05 Včeraj v svetu — 8.15 Mila umetnost — 9.00 Nedeljska satirična oddaja — 11.00 Koncert dunajskih simfonikov — 12.55 Smučarske tekme na Hahnenkamm — 13.35 Dobrodošli z novicami — 13.45 Operni koncert — 14.30 Štirideset dni Muse Dagha, roman — 15.00 Popoldanski koncert — 17.05 Znameniti znanstveniki — 18.00 Nič kot veselje z glasbo — 19.10 Mojstri tričetrtinskega takta — 20.00 Glasbeno svetovno gledališče.

Ponedeljek, 22. 1.: 6.05 Odkrito povedano — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Knjiga tedna — 17.30 Novosti s križanskega sveta — 18.45 Sansoni — 20.00 Romunska glasba — 21.00 Dunajska šola — 21.30 O tem lahko govorimo.

Torek, 23. 1.: 6.05 Preden odidele — 6.09 Kratko in jedrnat — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Modelni milijonar, pripovedka — 17.30 Znanje časa — 18.45 Pesmi Zoltana Kodalyja — 20.00 Spectrum Austrica — 21.00 Zabavna glasba s Portugalske.

Sreda, 24. 1.: 6.05 Odkrito povedano — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Pesnica Paula Schlier — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.45 Sansoni — 20.00 Beatrice di Tenda, opera.

Četrtek, 25. 1.: 6.05 Preden odidele — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 So-

Razširjajte SLOVENSKI VESTNIK!

dobna avstrijska literatura — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.45 Pesmi in balade — 20.00 Po Madžarski — 21.00 Dva krat dva je pet.

Petek, 26. 1.: 6.05 Nihče ne bo zmagal — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 9.00 Za prijatelje glasbe — 17.15 Ob stoletnici rojstva Albina Eggerja — 17.30 Mednarodna radijska univerza — 18.00 Iz parlamenta — 19.30 Iz parlamenta — 20.00 Tač časa, slušna igra — 21.30 Pogledi in izgledi.

Regionalni program

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.40 Jutranja razmišljanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutranja telovadba — 8.20 Glasba — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave, pregled sporeda — 13.45 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Razgledi po deželi — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otroci — 23.10 Ogledalo poročil.

Sobota, 20. 1.: 8.20 Umetnost življenja z užitkom — 11.00 Naša lepa domovina — 15.00 Človek kot ti in jaz, roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Pisana sobotna popoldne — 18.45 Kulturnopolitične perspektive — 20.10 Srečanje z Nicom Dostalom in Petrom Kreuderjem — 22.10 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 21. 1.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je nova — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.05 Dopoldanski koncert iz Salzburga — 12.03 Za avtomobiliste — 13.05 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Veliki oče, slušna igra — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.00 Ogledalo koroškega tiska — 18.30 Pagovor o umetnosti — 19.00 Šport — 19.30 Govori koroški deželni glavar — 20.05 Ščin-kavčevno žgolenje — 20.40 Svet je sinjmoder.

Ponedeljek, 22. 1.: 8.30 Štirideset dni Muse Dagha, roman — 9.30 Štiri pisani svet — 11.00 Skandinavsko glasba — 14.00 Zenska oddaja — 15.30 Otroška ura — 17.10 Peter Kreuder — 19.15 Vsakdanji problemi pod lečo — 20.10 Grad ob morju, slušna igra — 21.30 Šlo in en godec.

Torek, 23. 1.: 9.30 Zabavna glasba — 11.00 Fantje zaigrajte — 14.00 Za našo mladino — 15.30 Nova koroška pesem — 15.45 Koroški knjižni količek — 17.10 Rad bi plesal — 19.15 Ljudska glasba — 20.10 Orkestralni koncert.

Sreda, 24. 1.: 9.30 Mala zgodovina medicine — 9.45 Mala glasba za ples — 11.00 Harmonika enkrat drugače — 15.30 Otroška ura — 17.10 Fantje zaigrajte — 19.15 Koroški zbori — 20.10 Večerna glasba — 21.00 Brati in razumeti.

Četrtek, 25. 1.: 9.30 Dežela Drave — 11.00 Ljudska glasba z Dunaja — 15.30 Popolni vtisi — 15.45 Koroško pesništvo — 17.10 Halo, Evropa — 19.15 Zabavna glasba — 20.10 Pripovedujemo in prepevamo o deželi Drave.

Petek, 26. 1.: 9.30 Ljudska glasba — 11.00 Vaška idila z Gradščanske — 13.00 Povest leta, otroška pripovedka — 15.30 Mladinska glasba — 17.10 Z glasbo v konec tedna — 19.15 Zabavni koncert — 20.10 Koroška lovsko ura — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

Slovenske oddaje

Sobota, 20. 1.: 9.00 Priporočamo vam — 9.05 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 21. 1.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in vaščimo.

Ponedeljek, 22. 1.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za ženo in družino — 18.00 Mešani in moški pevski zbor J. Gallus-Petelin.

Torek, 23. 1.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Koroški kulturni pregled.

Sreda, 24. 1.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 25. 1.: 14.15 Poročila, objave — Slovenska narodna in zborovska glasba — Stari izreki v novi obleki.

Petek, 26. 1.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Dekliški zborček iz Vogrč — Kulturna panorama.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 Telesna vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Prireditve dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentarji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 20. 1.: 8.08 Glasbena matineja — 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 11.15 Kar po domače — 12.10 Med novostmi našega arhiva — 12.40 Popevke iz študija 14 — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 Gobarji, podlistek — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.15 Pravkar pripelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Pevci Arsan Dadič — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 21. 1.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Tarlinijev slavček, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnilo, tovariši — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.10 Voščila — 13.15 Iz opernih partitur — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.00 Popoldane ob lahki glasbi — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljski športno popoldne — 17.05 Znameniti operni pevci — 17.30 Tu sem, radijska igra — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.15 Serenadni večer.

Ponedeljek, 22. 1.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Razvoj našega mladinskega zborovskega petja — 11.15 Cocktail lepih melodij — 12.10 Majhna parada pihalnih instrumentov — 12.40 Poljska narodna pesem — 14.05 Razpoloženska glasba — 14.35 Voščila — 15.40 Koncert moškega zbora Prosek-Kontovelj — 17.05 Mezzosopranistka Nada Savšek in baritonist Eduard Seršen — 18.15 Signali — 18.15 Mladinska oddaja — 19.15 Pevka Leda Viler — 20.00 Simfonični koncert Zagrebske filharmonije.

Torek, 23. 1.: 8.08 Operna matineja — 9.25 Tone Abec igra na harmoniko — 9.40 Cicibanov svet — 11.15 V ritmu današnjih dni — 12.10 Škocijanske jame — 12.40 Pihalne godbe — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 15.40 V torku nasvidenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Slovenska narodna glasba — 18.45 Svet lehnike — 19.15 Pevka Marjana Deržaj — 20.00 Ivanov, drama — 20.55 Pesem godal.

Sreda, 24. 1.: 8.08 Ruska glasba — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.45 Carobna noč v prodajalni instrumentov, glasbena pravljica — 11.15 Slovenske narodne za sredo — 12.10 Iz pravljice sveta Antonina Dvoraka — 12.40 Dela Johanna Straussa in Nica Dostala — 14.05 Igrama za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.45 Pozabiti Palermo, podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Odkočno deska — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Radamisto, opera.

Četrtek, 25. 1.: 8.08 Operna matineja — 8.55 Borec proti smrti — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 11.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe — 21.10 Drugo dejanje iz opere Lepa Vida — 12.40 Pihalne godbe — 14.05 Izbrali smo vam — 14.45 Lirika za otroke — 15.40 Violinist Tomaž Lorenz — 17.05 Četrkov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.15 Pevka Irena Kohant — 20.00 Četrkov večer — 21.00 Literarni večer — 22.10 Večer sodobne madžarske glasbe.

Petek, 26. 1.: 8.08 Klasična glasba — 8.55 Pionirski tednik — 11.15 Igramo za vas — 12.10 Poljudne Brahmsove skladbe — 12.40 Na kmečki peč — 14.05 Valčki in uvertura — 14.35 Voščila — 15.40 Kulturni globus — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpotih — 20.00 Glasbeni cocktail — 20.30 Pogovori o glasbi — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Iz nove italijanske vokalne muzike.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 20. 1.: 13.00 Smučarske tekme na Hahnenkamm — 16.30 Doktorji, doživljaji zdravstva v džungli — 17.35 Plesna šola — 18.30 Dober večer v soboto — 19.00 Družina Feuerstein — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Talenti in oboževalci, komedija — 22.45 Rebel na Javi.

Nedelja, 21. 1.: 10.30 in 13.00 Smučarske tekme na Hahnenkamm — 16.30 Mario — 16.55 Svet mladine — 17.10 Brez nagobčnika — 18.00 Pustolovski dnevi dobrega vojaka Švejka — 18.30 Operni vodič — 19.00 Čas v sliki — 20.10 Moč postav — 21.45 Vročice ure Montparnasa.

Ponedeljek, 22. 1.: 18.00 Francoščina — 18.30 Avstrijska podoba — 19.00 Zaljubljen v coprnico — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Kriminalka — 21.05 Poštni predal 7000 — 21.15 Telesport — 22.25 Peruansko baletne podobe.

Torek, 23. 1.: 18.00 Angleščina — 18.30 Novo v kmetijstvu — 19.00 Theo Lingon — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Kdo sem — 21.00 Poskušnja.

Sreda, 24. 1.: 11.00 Jutri se bo Selmita smehljala — 11.45 Telesport — 17.00 Pavliha in Strolihi — 17.40 Rallye — 17.45 Kaj lahko postanem — 18.30 Aktualnosti iz kulture — 19.00 Tammy — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Kdor se naposled smehlja — 21.50 Evropsko prvenstvo v umetnem drsanju.

Četrtek, 25. 1.: 10.30 Živalski vrt Schönbunn — 11.00 Guyana — 11.30 Visoka Ojstrica — 18.00 Italijančina — 18.30 Športni kaledoskop — 19.00 Nočni kurir javlja — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Zlati strel — 21.50 Evropsko prvenstvo v umetnem drsanju.

Petek, 26. 1.: 11.00 Kdor se naposled smehlja — 18.00 Francoščina — 18.30 Avstrijska podoba — 19.00 Tajni nalog za Johna Drakeja — 19.21 Snežna poročila — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Palme na vrtu vrtnic — 21.45 Prometni razgledi.

NOVICE IZ

SLOVENIJE

Sejem „MODA 68“ v Ljubljani

Na gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo jutri zvečer zaključen letošnji prvi sejem, to je sejem »Moda 68«. Sejem je bil odprt v petek minulega tedna, povezan pa je z modno revijo, ki je vsak dan popoldne in zvečer do vključno prihodnje nedelje. Sejem je letos v marsičem obsežnejši in bogatejši od dosedanjih sejmov. Čeprav je bil razstaveni prostor medtem povečan za 1600 kvadratnih metrov, je bilo še vedno za razstavljalce približno 100 kvadratnih metrov prostora premalo, ker je tudi njihovo število močno preseglo dosedanja števila. Sejem je največja izložba jugoslovanske tekstilne in konfekcijske industrije ter usnarjsko predelovalne in galanterijske industrije. Prireditelji hočejo v prihodnje podoben sejem organizirati trikrat na leto, v januarju, juniju in septembru.

Več kot 1.700.000 prebivalcev

V soboto opoldne se je v Sloveniji rodil 1.700.000 prebivalec. Med 31. decembrom in 13. januarjem se je s tem prebivalstvo Slovenije povečalo za 665. To je ugotovil republiški zavod za statistiko v Ljubljani.

V Dravogradu gradijo 142 zasebnih hiš

V Dravogradu še nobeno leto niso zidali toliko stanovanj, kakor lani. Zidali so kar 142 zasebnih stanovanj. Istočasno so povečali ali preuredili 18 stanovanjskih hiš. Lani so zasebniki vložili v gradnjo stanovanj 295 milijonov starih dinarjev. 36 stanovanj so toliko daleč dogradili, da so se družine v nje lahko vselile. Povprečna površina novih stanovanjskih prostorov v zasebnih hišah je 86 kvadratnih metrov. Kljub temu pa tudi v Dravogradu — kakor drugod — še ni uspelo rešiti stanovanjske stiske.

Dva tisoč tabornikov na Gorenjskem

Taborništvu je na Gorenjskem lepo razvito. V štirih občinskih taborniških zvezah (Jesenice, Radovljica, Kranj in Škofja Loka) je združenih 22 enot z več kot 2000 člani. V zadnjem času so nekatere enote pridobile veliko novih članov iz vrst šolskih in predšolskih otrok, takojmenovanih »čebelice« in »medvedkov«. Škofjeloška zveza bo za nje priredila republiški mnogoboj, v Trzinu bodo organizirali področni mnogoboj v sklopu z občinskim praznikom. Jesenice pa bodo pripravile dvodnevni pohod v Dražgoše, znano partizansko vas na Gorenjskem. Podoben pohod bodo pripravili tudi kranjski taborniki, radovljiški pa svoj tradicionalni pohod na Jelovico. Zveze pa bodo poslale svoje delegacije tudi na zvezni zlet na Sutjeski.

Nova plinarna v Mariboru

Ker je skoraj 100 let stara mariborska plinarna takorekoč odslužila in ker ni več zadoščala potrebam mesta, ki ima sedaj že 45 km dolg plinovod, so pričeli graditi novo plinarno, ki proizvaja plin na podlagi butana-propana jugoslovanske proizvodnje. Nova plinarna, ki je začela že obratovati, je najmodernejša. Enake plinarne imajo v Jugoslaviji le Zageb, Ljubljana in Reka.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 20. 1.: 12.55 Prenos iz Kitzbühla — 17.35 Vsi leden — 18.00 Obzornik — 18.20 Mladinska igra — 19.20 Sprehod skozi čas — 20.00 Dnevnik — 20.35 Obri — 21.35 Videofon, glasbena oddaja — 21.50 Gideon, film.

Nedelja, 21. 1.: 9.20 Mednarodna zabavna glasba — 9.55 Kmetijska oddaja — 10.40 Hrestač, mladinski balet — 11.25 Film za otroke — 11.55 V središču pozornosti — 12.55 Prenos iz Kitzbühla — 15.30 Smučarska tekmovalna Pohorju — 19.10 Bonanza, film — 20.00 Dnevnik — 20.50 Magazin — 21.50 Športni pregled.

Ponedeljek, 22. 1.: 16.10 Angleščina — 17.05 Mali svet — 17.30 Čakava palovanje, film — 18.00 Obzornik — 18.30 Poklicna usmerjanje — 18.50 Reportaža — 19.20 Znanost in tehnika — 19.40 Vizitka — 20.00 Dnevnik — 20.35 Odločitev, drama — 21.35 Teme z variacijami.

Torek, 23. 1.: 16.40 Francoščina — 18.10 Risanke — 18.25 Razlike med slovenskimi narečji — 18.50 Tiskovna konferenca — 19.30 Obzornik — 20.10 Mr. Roberts, film — 21.40 Zgodovina NOB, kulturna tribuna.

Sreda, 24. 1.: 17.25 Ključkeve dogodivščine — 17.45 Kje je, kaj je — 18.00 Obzornik — 18.20 Oddaja za otroke — 19.05 Popularna glasba — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ekran na ekranu — 21.35 Cirkus v hiši, film.

Četrtek, 25. 1.: 11.00 Angleščina — 17.30 Oddaja za otroke — 18.00 Obzornik — 18.20 Zbor Vasilij Mirk in Konstantin — 18.45 Reportaža — 19.05 Splet, humoristična oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Neresna stvar — 22.20 Aktualna tema.

Petek, 26. 1.: 11.30 Francoščina — 17.30 Moj prijatelj Fricka, film — 18.00 Obzornik — 18.20 Glasbeni zbor — 19.05 Marginalije — 19.35 Niso samo rdeče rože — 20.00 Dnevnik — 20.35 Pot upanja, film.